

New age - religijski sinkretizam nespojiv s kršćanstvom

Bošković, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Catholic Faculty of Theology in Đakovo / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:120:654519>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-12-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Catholic Faculty of Theology](#)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ĐAKOVU**

**NEW AGE – RELIGIJSKI SINKRETIZAM NESPOJIV S
KRŠĆANSTVOM**

Diplomski rad

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Davor Vuković

Student: Ana Bošković

Đakovo, 2021.

Sadržaj

<i>Sažetak</i>	3
<i>Summary</i>	4
Uvod.....	5
1. Pojava New Agea u povijesti	6
1.1. OSNOVNE MISLI NEW AGEA.....	7
1.2. IZVORI NEW AGEA	9
1.2.1. Judeokršćanski izvor.....	10
1.2.2. Sekularizirana znanost	10
1.2.3. Gnostička učenja.....	11
1.2.4. Međugeneracijski konflikt	11
1.2.5. Istočnjačke religije.....	12
1.3. ULOGA PSIHOLOGIJE I ASTROLOGIJE U NEW AGEU.....	13
1.3.1. Nova psihologija	13
1.3.2. Astrologija	16
1.4. KOZMIČKI KRIST – BOG NEW AGEA	16
2. Medicina New Agea u svakodnevnom životu	19
2.1. YOGA.....	21
2.1.1. Yoga – povijesni temelji i oblici yoge.....	21
2.1.2. Temeljni pojmovi hinduzima (dharma, karma, samsara, moksa atman)	23
2.1.3. Glavni oblici yoge.....	25
2.1.4. Uloga yoge u Vedama.....	26

2.1.5. Patanjalijev spis o Yogi Sutra	26
2.2. REIKI	28
2.2.1. Podrijetlo i povijesna pozadina reikija.....	28
2.2.2. Razvoj i širenje reikija	29
2.2.3. Iniciranje u reiki	30
2.2.3.1. Prvi stupanj	31
2.2.3.2. Drugi stupanj	32
2.2.3.3. Učenje naprednog reikija.....	32
2.2.3.4. Majstorsko/učiteljski stupanj	33
2.2.4. Primjena reikija	33
2.2.5. Tvrdnje o djelotvornosti i odgovor znanosti.....	35
2.2.6. Dodatak	36
3. Suprotnosti New Agea i kršćanstva.....	38
3.1. NEPRIHVATLJIVE POSTAVKE NEW AGEA	38
3.2. BIBLIJSKI ISUS KRIST.....	39
3.3. ČOVJEK STVOREN NA SLIKU BOŽJU	42
3.4. DUH SVETI JE BOG.....	43
3.5. OPASNOST YOGA I REIKIJA	45
Zaključak	48
Bibliografija.....	51

Sažetak

NEW AGE – RELIGIJSKI SINKRETIZAM NESPOJIV S KRŠĆANSTVOM

Tema ovog diplomskog rada glasi »New Age – religijski sinkretizam nespojiv s kršćanstvom«.

Prvi dio ovog rada govori o povijesti New Agea. Govori o njegovoj pojavi u Kaliforniji i Škotskoj iz kojih su proizašli svojevrsni centri New Agea odnosno zajednice. Ovo poglavlje vodi nas kroz pet korijena iz kojih New Age crpi svoja učenja, a više možemo saznati čitajući rad.

U drugom poglavlju govorimo o praksi New Agea, točnije njegovoj iscjeliteljskoj ulozi. O alternativnoj medicini New Agea. Budući da je veliki broj tehnika iscjeljivanja koje su dio pokreta New Age, u isto vrijeme i preopširan opis svake tehnike, ovaj rad detaljnije obrađuje najzastupljenije metode iscjeljivanja pod nazivima Yoga i Reiki.

U trećem posljednjem poglavlju rada govorimo o neprihvatljivim postavkama New Agea za kršćanstvo. Poblize objašnjavamo zablude i razlike između „boga New Agea“ i Boga u kojega vjeruju kršćani, a to je Trojedin Bog - Otac, Sin i Duh Sveti.

Cilj rada je ukazati na sve zablude i opasnosti kojima New Age zavodi i pridobiva ljude, najčešće radi neznanja i traganja za mističnim doživljajem nečeg novog dok su nesvjesni skrivenih opasnosti.

Ključne riječi: *New Age, korijeni New Agea, Alternativna medicina, Yoga, Reiki, Kršćanstvo, Trojedin Bog*

Summary

NEW AGE - RELIGIOUS SYNCRETISM INCOMPATIBLE WITH CHRISTIANITY

The theme of this diploma thesis is "New Age - religious syncretism incompatible with Christianity."

The first part of this paper talks about the history of the New Age. It talks about its appearance in California and Scotland, from which a kind of New Age center or community emerged. This chapter takes us through the five roots from which the New Age draws its teachings, and we can learn more by reading the paper.

In the second chapter, we talk about the practice of the New Age, more specifically about its healing role. About New Age Alternative Medicine. Since a large number of healing techniques are part of the New Age movement, the same time and excessive description of each technique, this paper deals in more detail with the most common healing methods called Yoga and Reiki.

In the third and last chapter of the paper, we talk about the unacceptable New Age settings for Christianity. We explain in more detail the misconceptions and differences between the "god of the New Age" and the God in whom Christians believe, and that is the Triune God - the Father, the Son and the Holy Spirit.

The aim of this paper is to point out all the misconceptions and dangers with which the New Age seduces and gains people, most often due to ignorance and the search for a mystical experience of something new while they are unaware of the hidden dangers.

Keywords: *New Age, New Age roots, Alternative medicine, Yoga, Reiki, Christianity, Triune God*

Uvod

Tema diplomskog rada je „New Age – religijski sinkretizam nespojiv s kršćanstvom“. Želja za pisanjem ovog rada na navedenu temu, proizlazi iz svijesti o njegovoj sve većoj rasprostranjenosti, popularnosti te mogućnosti navođenja vjernika u krivo vjerovanje ili iskrivljavanje istina koje nam je Isus Krist ostavio kao baštinu Crkve. Osim želje za ukazivanjem na njegove opasnosti, moram izreći da i sama, za vrijeme svojeg školovanja također bivam „žrtva“ pokušaja utjecaja New Agea i bivam optužena kako ne znam razumski potkrijepiti svoju kršćansku, katoličku vjeru. Upravo u ovom radu koji je podijeljen u tri dijela, nastojati ćemo sažeti ono osnovno o New Age pokretu, njegove korijene, učenja, praksu, opasnosti za vjernike, itd.

U prvom dijelu rada donijet ćemo prikaz povijesnog hoda New Agea, gdje se pojavljuje, te koja su njegova prvobitna središta. Govorit ćemo o širenju New Agea te o pojavi teozofskog društva koje ima veliki utjecaj u tome. Istražit ćemo također korijene New Agea iz ostalih područja raznoraznih ljudskih znanja te ćemo pokušati definirati zašto je New Age sinkretizam. Na tom tragu, pokušati ćemo sažeti sve ono što bi katolik ili svaka osoba uključena u New Age trebala znati o ovome pokretu.

U drugom dijelu rada prikazat ćemo praksu New Agea, koja je veoma šarolika te nismo u mogućnosti detaljno razraditi sve pojedine prakse, metode liječenja, pojavu New Age u medijima, itd. Upravo iz tog razloga obradit ćemo one teme koje se najčešće pojavljuju, a to su: Yoga i Reiki

Na kraju rada, u zadnjem poglavlju, progovorit ćemo o temeljima kršćanske vjere te zašto su New Age učenja neprihvatljiva za jednog kršćanina. Kratko ćemo razložiti nauk o vjeri u Trojedinog Boga potkrjepljujući svoje tvrdnje biblijskim citatima.

Nadamo se kako će ovaj rad, pomoći boljem razumijevanju New Age pokreta te svijesti o opasnosti ovoga religijskoga sinkretizma za kršćansku vjeru.

1. Pojava New Agea u povijesti

Novo doba ili New Age pokret nije toliko nova pojava unatoč svome nazivu. Pojavio se sredinom 60-ih godina na dva različita mjesta: u Kaliforniji i u Findhornu u Škotskoj. U Kaliforniji uočavamo kulturnu revoluciju, a predstavnici iste bili su hipiji. Ovaj pokret suprotstavio se materijalističkim vrijednostima potrošačkoga društva te se zauzimao za slobodu nasuprot modernim organizacijama i društvenoj kontroli. Cilj jest osloboditi pojedinca ne bi li mu se omogućilo sklapanje novog saveza sa svojim bližnjima.¹ Možemo reći da su središnji elementi društva kao što su kršćanska religija, službena medicina, ali i političke institucije postale mjesto traženja alternative, te kolanja nepovjerenja, jer su zapravo za poneke nesposobne poboljšati svijet. Takvi pojedinci okreću se samima sebi te svojoj nutrini k pronalasku smisla i snage.² »Ne može se šutke prijeći preko uloge droge u toj kontrakulturi. Željelo se istražiti granična psihička stanja, razvijati kreativnost, istraživati stvarnost preko novih paradigma. Jedan od idejnih vođa studentskog pokreta bio je Timothy Leary, zagovornik lizerginske kiseline (LSD). Taj profesor psihologije na Harvardu poticao je svoje studente da uzimaju drogu kao obred inicijacije što otvara vrata božanske ljubavi i mističnih stanja.«³ »New Age je teško definirati. Nije religija, ali je ipak nešto religiozno; nije filozofija, ali je svakako vizija čovjeka i svijeta, osim, što je i ključ objašnjenja; nije znanost, ali se temelji na „znanstvenim“ zakonima, iako se traže među zvijezdama. New Age je nebuloza koja sadrži ezoterizam, okultizam, mitsko i magijsko mišljenje o tajnama života i trunak kršćanstva, sve to izmiješano s idejama proizišlim iz astro-fizike.«⁴ Jedna od predstavnica Teozofskog društva – Alice Ann Bailey (1880.-1949.) zaslužna je upravo za širenje New Agea. Njezino djelo pod nazivom „Kristov povratak“ iz 1948. raširilo je njezine ideje koje su poslije postale temelj i baština brojnih udruženja, bratstva i pokreta. Neka od tih udruženja su: Bijelo sveopće bratstvo, Graal, Ruža-Križ, Zajednica iz Findhorna (Škotska) i brojne druge.⁵ Kada govorimo o New Age-u, tada je važno spomenuti i Teozofsko društvo koje je osnovano 1875. godine u New Yorku. Osnovano

¹ Usp. M. LACROIX, *Ideologija New Agea*, Zagreb, 2006., 11.

² Usp. PAPINSKO VIJEĆE ZA KULTURU, PAPINSKO VIJEĆE ZA MEĐURELIGIJSKI DIJALOG, *Isus Krist – donositelj vode žive. Kršćansko promišljanje o „New Ageu“*, Split, 2003., 8.

³ M. LACROIX, *Ideologija New Agea*, 13.

⁴ G. DANNEELS, *Krist ili vodenjak?*, Split, 1998., 41.

⁵ Usp. *Isto*, 41.

je skupa s ruskom okultisticom Helenom Petrovinom Balavatsky (1831.-1891.) i pukovnikom Henryjem Steelom Olcottom (1832.-1907.) koji su samo neki od osnivača istoimenoga društva. Alice Bailey objedinila je upravo njihova učenja.⁶

»Teozofski lideri (od Balavatske nadalje) tvrde da su u stalnu kontaktu s uzašlim majstorima, koji nisu duhovi nego visoko evoluirani pojedinci (ljudi) koji su postigli besmrtnost i sada pomažu čovječanstvu na putu do njegove duhovne evolucije, koji su zapravo navjestitelji Novoga doba. Pojam „zlatnoga doba“ iznjedrila je treća predsjednica Teozofskoga društva Annie Besant koja je 1889. godine ušla u teozofiju kao feministička aktivistica političkih radikala i počela naviještati dolazak jednoga „Svjetskog Učitelja“ koji će inaugurirati zlatno doba.«⁷

Alice Bailey kasnije se odvojila od teozofije. Tvrдила je kako prima poruke „Uzašlih Majstora“ nazvanih „Tibetanski“. Ove tvrdnje Annie Besant je odbacila. Navedeni tibetanski majstori često su koristili pojam „New Age“. Sam pojam došao je do izražaja nakon smrti Alice Bailey, a kasnije su neovisni engleski teozofi osnovali New Age komunu pod nazivom Findhorn.⁸ Važno je spomenuti i Monte Verita utopističku zajednicu u Švicarskoj, smještena u blizini Ascone. Brojni europski i američki predstavnici sa područja politike, psihologije, umjetnosti i ekologije od konca 19. st. bili su gosti na konferencijama koje su se održavale svake godine od 1933. One su zvane Eranos konferencije na kojima su okupljani istaknuti pravci New Agea. Objavljivali su se godišnjaci iz kojih možemo vidjeti jasnu nakanu stvaranja nove integrirane svjetske religije.⁹

1.1. OSNOVNE MISLI NEW AGEA

Kako smo prethodno naveli, New Age ili Novo doba obuhvaća različite korijene iz već postojećih učenja, filozofija i religioznosti koja su se pojavila prethodno tijekom povijesti, a upravo njegova nova duhovnost sabire to mnoštvo u jednu cjelinu, ali pod

⁶ Usp. J. BLAŽEVIĆ, *New Age i Kršćanstvo. Enciklopedijski priručnik*, Split, 2014., 61.

⁷ *Isto*, 62.

⁸ Usp. *Isto*, 62.

⁹ Usp. PAPINSKO VIJEĆE ZA KULTURU, PAPINSKO VIJEĆE ZA MEĐURELIGIJSKI DIJALOG, *Isus Krist – donositelj vode žive. Kršćansko promišljanje o „New Ageu“*, 97.

novim okriljem. Postavljamo pitanje zašto je New Age religijski sinkretizam, a saznati ćemo u nastavku.

»Sinkretizam (grč. spajam), u povijesti religija, spajanje raznovrsnih religijskih elemenata u novi religijski sustav ili preuzimanje pojedinih religijskih elemenata od drugih religija.«¹⁰ Kada govorimo o religijskom sinkretizmu razlikujemo pravi od djelomičnoga religijskoga sinkretizma. Djelomični sinkretizam posuđuje od nove religije samo neke ili pritom zadržava poneke sekundarne elemente. Ti elementi su obredi i simboli, a pri preuzimanju obično dobivaju novo značenje.¹¹ »U pravom sinkretizmu temeljni elementi dviju religija spajaju se u novi religijski sustav (sumeransko-akadska religija, gnosticizam, maniheizam).«¹² Mistike, ezoterija, okultizam, filozofija i znanstvene misli mogu biti područja na kojima pronalazimo sinkretizam koji osim u religioznosti i duhovnosti može zahvatiti i intelektualne sustave. Oznaka svakog sinkretizma je pluralizam te možemo zaključiti kako sinkretizmi nastaju u vremenima kada pronalazimo jaki međukulturalni utjecaj, a pri tome dolazi do mogućnosti miješanja idejnih struja i svjetonazora.¹³

»New Age predstavlja konglomerat različitih ideja i učenja (astrologije, tehnika za proširenje svijesti, ekologije i vegetarijanstva, alternativne medicine, komuniciranja s rastjelovljenim bićima drugih svjetova, ovladavanja tijelom kroz borilačke vještine), međusobno i suprotstavljenih, koje objedinjuje holistička vizija svijeta. Može ga se definirati kao aspekt globalne kulture koja je u rađanju, kao novu paradigmu, odnosno nov način promatranja svih područja života, od politike, prehrane i zdravlja do umjetnosti, glazbe i religije.«¹⁴

»New Age doima se kao sinkretičko duhovno gibanje koje u sebi združuje elemente židovsko-kršćanske tradicije, istočnih religija, gnoze, okultizma te modernih znanosti o prirodi udruženih s astrologijom. Simbol mu je Vodenjak s kojim dolazi novo svjetlo, a prestaje vrijeme Ribe (simbol kršćanstva); zbog procesije Zemljine osi točka proljetne ravnodnevnice pomaknuta je početkom

¹⁰ A. REBIĆ, *Opći religijski leksikon*, Zagreb, 2002., 798.

¹¹ Usp. *Isto*, 798.

¹² *Isto*, 798.

¹³ Usp. M. DRAGUN, *New Age. Povijesni korijeni i postmoderna tumačenja*, Zagreb, 2012., 74.

¹⁴ J. BLAŽEVIĆ, *New Age i Kršćanstvo. Enciklopedijski priručnik*, 64.

trećeg tisućljeća iz zvijezda Ribe u zvijezde Vodnjaka. New Age je najava toga novog doba koje sa sobom donosi preobrazbu ljudske duše i svijeta u cjelini.«¹⁵

»Isus Krist se unutar takve duhovnosti opisuje kao Logos, kozmički Krist, ili jedan od velikih Učitelja, utjelovljenje kozmičke ljubavi (ili božanske vibracije) koja će u eri Vodnjaka usavršiti Kozmos. On je, kao i brojna druga utjelovljenja božanskog principa – poput Zaratustre, Buddhe, Krishne ili Muhameda – samo jedna od božanskih inkarnacija.«¹⁶ Ova religioznost općenito naučava kako je kršćanska kultura ona koja je zaustavila ili zaustavlja čovjekov razvoj. Kada govorimo o čovjeku unutar New Agea, govorimo o njegovom ponovnom samo-stvaranju sebe.

U tom kontekstu važno je spomenuti Institut Esalen, centar za psihološka i psihijatrijska istraživanja, pokraj San Francisca, a iznjedrio je struju mišljenja „Pokret ljudskog potencijala“.¹⁷ »Novo doba je od Pokreta za ljudski potencijal baštinilo velik dio tehnika namijenjenih korištenju intelektualnog potencijala, kako bi njegov pristalica postao novim „čovjekom, čovjekom bez granica“, sposobnim, između ostalog, iskušati stapanje sa svijetom. Pristalice New Agea govore kako čovjek rabi samo deset posto mozga te ne iskorištava svoje potpune mogućnosti. Čovjek je, naime, žrtva sustava u kojemu živi te odgoja i kulture kojom smo okruženi.«¹⁸ Sam proces preobrazbe obuhvaća niz različitih tehnika k cilju preobražene svijesti. Nalikuje putu inicijacije. Osoba mora usporiti svakodnevnu djelatnost kako bi smanjila nemir. Rabe se tehnike relaksacije te meditacije. Ova meditacija je nešto drukčija te nije usmjerena na racionalno razmišljanje, njezin je cilj pokušaj stvaranja praznine, spokojsva. To bi omogućilo da „ja“ bude „ozračeno svjetlošću koja dolazi iz najuzvišenijih planova“.¹⁹

1.2. IZVORI NEW AGEA

Kako bismo bolje razumjeli što je zapravo New Age, važno je spomenuti njegove izvore. Postoji pet izvora New Agea, a u nastavku ćemo podobnije objasniti svaki pojedini izvor.

¹⁵ M. DRAGUN, *New Age. Povijesni korijeni i postmoderna tumačenja*, 23.

¹⁶ *Isto*, 23.

¹⁷ Usp. M. LACROIX, *Ideologija New Agea*, Zagreb, 2006., 41.

¹⁸ *Isto*, 42.

¹⁹ Usp. *Isto*, 45.

1.2.1. Judeokršćanski izvor

New Age se razvio u judeokršćanskoj sredini, a shodno tome preuzeo je i mnoge njezine elemente. Interpretacija u njihovom slučaju nije vjerna Bibliji. Apokrifna literatura ili privatne objave primljene od medija spiritističkom tehnikom kanaliziranja jesu nadahnuće njihove invertirane egzegzeze.²⁰ »Po njima, Bog nije osoba, Duh Sveti je energija, a Isus iz Nazareta je čovjek u kojega se uselila „kristička svijest“. Podsjetimo se i da su utemeljitelji Nove Engleske u 16. stoljeću, smatrani kasnije i očevima Sjedinjenih Država, bili puritanistički kalvini. Kolonije koje su osnivali u njihovim očima bile su ostvarenje sna o Novome Jeruzalemu, o društvenome poretku koji se nadahnjivao na kršćanskim izvorima.«²¹ U 18. i 19. stoljeću u Americi se pojavljuju mnogi religijski pokreti buđenja. Njihov naglasak je na osobnomu i neposrednom vjerskom iskustvu, povratak izvornoj čistoći, puritanizam i uvjerenje kako je njihova pojava odlučujuća za povijest spasenja. Ralph Waldo Emerson piše kako je svijet produkt jedne jedine vodilje, jednog Duha, koji je svugdje na djelu. Takve misli pronalazimo u učenju New Agea.²²

1.2.2. Sekularizirana znanost

Nakon nesretnih događaja u povijesti Crkve poput onog slučaja sa Galileom Galileja, iz istih razloga dolazi do razilaženja između znanosti i vjere, unatoč tome što su mnogi znanstvenici vjernici. Znanost se previše usmjerila na istraživanje materije, teologija na istraživanje duha te zbog toga u objema pronalazimo manjak i nedostatke. Možemo reći kako su si i jedna i druga nanijele štetu.²³ New Age pokušava biti na tom putu pomirenja znanost i vjere. Dovodi do kraja klasičnu fiziku koja se koristi od vremena Newtona pa nadalje.²⁴ »Ona je promatrala svemir kao veliki stroj čiji su sastavni dijelovi u ravnoteži zbog uzajamnog djelovanja i na taj način održavaju svemir u

²⁰ Usp. J. BLAŽEVIĆ, *New Age i Kršćanstvo. Enciklopedijski priručnik*, 73.

²¹ *Isto*, 73.

²² Usp. *Isto*, 73.

²³ Usp. *Isto*, 73.

²⁴ Usp. G. DANNEELS, *Krist ili vodenjak?*, Split, 1998., 42.

pokretu. Već je Einstein utvrdio da materija nije sastavljena od čestica, nego od valova ili istodobno od valova i čestica.«²⁵

1.2.3. Gnostička učenja

»Gnosticizam je, poput bršljana, kršćanstvo iscrpljivao od njegovih početaka. Gnoza danas predstavlja snažno vrelo iz kojega crpi New Age paradigma. Susrećemo je u različitim formama i kombinacijama s ezoterijskim učenjima i drevnim krivovjerjima koja su ponovno oživotvorena. Riječ je, međutim, o novoj gnozi, neognosticizmu, Princeton gnozi.«²⁶ Kada bismo bolje željeli objasniti što je to zapravo gnoza mogli bismo napisati mnogo stranica same povijesti gnoze. Jedno od temeljnih načela gnoze jest nauk o nepostojanju grijeha nego li pak vjera u samo neznanje o vlastitoj naravi. Teološki gledano, prema gnozi čovjek preko samo-objave, odnosno njezinim posredstvom upoznava vlastitu narav. Čovjek ima sjećanje božanstvenih izvora svojega bića. Gnoza je umijeće pronalaska i otkrivanja Boga u dubini vlastitog jastva. Ovakva spoznaja pak ne otkriva spoznaju niti o svijetu niti o Bogu u povijesti. Kada govorimo o spoznaji svijeta i Boga pri tome mislimo na modernu materijalističku civilizaciju te u prošlosti na proročko židovsko razdoblje. Gnoza svoj fokus stavlja na naše unutrašnje sveto podrijetlo i božansku narav čovjeka. Mnogi današnji religijski pokreti kao i New Age nadovezuju se upravo na baštinu koju je iza sebe ostavila gnoza. To su pak pojmovi poput naglaska na mistiku, spoznaju, prapovijest, iskustvo, prosvjetljenje i nadvladavanje neznanja. Zanimajući ono što kršćanstvo nudi nasuprot svega toga, a to su: vjera, etika, eshatologija, odluka i obveza otklona zla.²⁷

1.2.4. Međugeneracijski konflikt

»Odnosi se se na američku kontrakulturu šezdesetih godina dvadesetoga stoljeća, društvena previranja koja su iznjedrila djecu cvijeća, antirasističke i antinuklearne pokrete, ekološke i pokrete zelenih, (neo)feminističke i homoseksualne pokrete, hipi pokret u Woodstocku (koji je pjevao o miru, ljubavi, skladu), operu i mjuzikl „Hair“ (Kosa), Beatlese i Maharishija Mahesha Yogija, seksualnu revoluciju, masovne studentske manifestacije protiv rata u

²⁵ *Isto*, 43.

²⁶ J. BLAŽEVIĆ, *New Age i Kršćanstvo*, Enciklopedijski priručnik, 74.

²⁷ Usp. G. ČRPIĆ, J. JUKIĆ, *Alternativna religioznost*, U: *Bogoslovska smotra*, 68(1998), 606.

Vijetnamu, protiv materijalizma modernoga društva. Predmet mjuzikla Hair bio je hipi pokret koji je poslužio kao trojanski konj da u svijet mladih Amerikanaca unese ideologiju i vrijednosti New Agea.«²⁸

Mogli smo vidjeti kroz povijest New Agea kakvu ulogu je imala droga poput LSD-ja te promoviranje životnog stila pod motom „živi kratko i intenzivno“. Kultura je to koja je pripremila put za novu metodu New Agea. Novi suvremenici New Agea sada obrnuto zagovaraju brigu za zdravljem.²⁹

1.2.5. Istočnjačke religije

»Iako se potraga za alternativama kršćanstvu i sam pojam „orijentalizma“ pojavio u Europi s Francuskom revolucijom, piše talijanski sociolog Massimo Introvigne, širenje hinduizma i budizma u sociološki značajnoj mjeri na Zapadu započeo je osnutkom Teozofskoga društva 1875. godine i održavanjem Prvoga svjetskog parlamenta religija (The World's Parliament of Religions) u Chicagu 1893. koji je različitim predstavnicima prvi put pružio mogućnost javnoga obraćanja zapadnjačkoj publici.«³⁰

»Na spomenuti Prvi svjetski parlament religija 1893. bio je pozvan indijski guru Swami Vivekananda (1863.-1902.). On je pozdravio predstavnike svih religija u ime hinduizma „kao najstarijega poretka na svijetu“ i kao „majke svih religija“. Od tada pa nadalje hinduizam se ne prestaje predstavljati superiornijim, i to na dva područja: u odnosu na znanost i u odnosu na religiju. Od te će godine mnogi istočnjački kultovi i religije, stare i nove, svoja središta utemeljiti u Americi, koja će im poslužiti kao odskočna daska za ostale zapadne zemlje.«³¹

Ono što mnoge ljude navede k traganju za nečim novi i napuštanju kršćanstva jest nedostatak mističnog i osobnog iskustva. Kršćanstvo se danas sve više svelo na dogme i

²⁸ J. BLAŽEVIĆ, *New Age i Kršćanstvo, Enciklopedijski priručnik*, 74.

²⁹ Usp. *Isto*, 74.-75.

³⁰ *Isto*, 75.

³¹ *Isto*, 75.

moral. Mnogi zbog nedostatka proživljenog osobnog iskustva vjere te brojnih moralnih opomena sreću žele pronaći u drugog religiji.³²

»Istok smatra da nije „ja“ najdublji dio čovjeka: dublje od „ja“ je „sebe“ koje ne pripada našem povijesnom postojanju na ovom svijetu. I ovo „sebe“ još dublje se podudara s „Bog“. Sa ovog stajališta čovjek više ne može uistinu griješiti. Cjelokupan koncept osobe, toliko drag kršćanstvu ovdje iščezava. Čovjek bi trebao pronaći to duboko „sebe“. A u tom uspijeva preko intuicije, iskustva, preko odvajanja od svega vezanog za površno „ja“. Neke tehnike (kao što su yoga imind machines, moderni uređaji) i neki u učitelji u tome mogu pomoći. I ako se u ovom životu u tome ne uspije, uvijek će biti moguće to ostvariti u nekom sljedećem trenutku u jednom novom životu.«³³

1.3. ULOGA PSIHOLOGIJE I ASTROLOGIJE U NEW AGEU

Uz znanstvenu podstrukturu i istočnjačke religije, među temeljima New Age su i nova psihologija i astrologija koja obuhvaća veliki dio učenja New Age religioznosti.

1.3.1. Nova psihologija

Postoji nešto privlačno u psihologiji i čovjekovom razumijevanju sebe. New Age upravo zato pokušava preuzeti neke elemente psihologije. Preuzeta je misao C. G. Junga, poznatog švicarskog psihologa.³⁴

»Premda je Jungova misao složena i veoma nejasna, on nije nikada poželio prijeći granice znanstvenog okružja. New Age je sačuvao neke elemente njegove misli objašnjavajući ih na svoj način i pojednostavljujući ih do krajnosti. Po New Ageu postoji, od Junga pa nadalje, kolektivno nesvjesno, prisutno u svim ljudima. Ono je kao spremište iskustva čovječanstva od njegovih početaka: slike, predodžba, iskustava, načina mišljenja. Obično ova građa nije nešto svjesno, ali nam barem djelomično može postati dostupna preko nekih snova, bajki i mitskih legendi. Prema New Ageu, Jung je mislio kako jedan od ovih elemenata, smješten u dubini naše duše, jest „sebe“ i kako bi ovaj posljednji bio

³² Usp. G. DANNEELS, *Krist ili vodenjak?*, 45.

³³ *Isto*, 45-46.

³⁴ Usp. *Isto*, 47.

blizu Boga, ako ne i sam Bog. Ako je tako, mi možemo susresti Boga silaskom u dubinu nas samih: On je u nama.«³⁵

Kako ćemo ovo objasniti? Prvo objašnjenje je da Bog živi u nama, ali je različit od nas, naš je Stvoritelj i Gospodin. Ovo također pronalazimo u misli Sv. Augustina koja je kršćanska. Međutim, New Age tvrdi kako je Bog najdublji dio nas samih, nije različit od nas, naprotiv mi smo ti koji smo Bog. Ova misao je, prema tome, u potpunoj suprotnosti od kršćanske misli.³⁶ Autor objašnjava kako se radi o iznimnim iskustvima svijesti koja su iskusili sveci. To su iskustva pri kojima svijest poprima osjećaj punoće, nadnaravnog, a takva stanja su nadosjetna i mistična. Kada bismo malo bolje promotrili možda ovakva stanja i nisu iznimna ili nisu rijetkost, ali se o njima nerado govori ili piše. Samo su rijetki koji se usude podijeliti svoja iskustva i progovoriti o svome svjedočanstvu.³⁷

»Psihološki misticizam koji je zagovarao Jung, odnosno psihoanalitički pristup u ostvarivanju mističkog jedinstva – u New Age interpretacijama je pojednostavljen, banaliziran i općedostupan u obliku instant-prosvjetljenja. Osim toga, mnoštvo psiholoških pristupa poput transpersonalne psihologije, pathworka, regresoterapije (vraćanja u prošle živote), „rebirtha“ (preporođenja), autogenog treninga, kidanja veza, NLP-a, silva-metode – čini suvremenu alternativnu psihologiju osnovnim oruđem samorazvoja pojedinca – na kojemu toliko inzistira New Age.«³⁸

U kontekstu psihologije i psihoanalize koju pronalazimo u New Agu važno je spomenuti povezivanje s koncepcijom energetskih polja (aura) i energetskih središta (chakri). Neke od tehnika koje također pronalazimo su neuro-lingvističko programiranje psihe putem autosugestija, afirmacija, vizualizacija, vođenih meditacija koje možemo nazvati tehnikama mentalnoga programiranja. Pojmovi koje pronalazimo u New Agu kao što su: niže ja, više ja, aura, firnament, energetski sustav, preporađanje, samoiscjeljenje i dr. svoje korijenje imaju u zapadnom ezoterizmu gdje ih isto susrećemo. Naime, oni su vezani uz strukturu ljudskog psiho-fizičkog sustava. Ideje

³⁵ *Isto*, 47.

³⁶ *Usp. Isto*, 48.

³⁷ *Usp. Isto*, 48.

³⁸ M. DRAGUN, *New Age. Povijesni korijeni i postmoderna tumačenja*, 49.

reinkarnacije, karme i zodijaka povezujemo upravo s prethodno navedenim pojmovima.³⁹ Prije nego li krenemo dalje, objasniti ćemo što je ezoterizam.

»Ezoterizam (od grčkog esoterós – unutarnji) definiramo kao drevni i skriveni skup spoznaja. Te spoznaje dostupne su samo biranim skupinama, onima koji čuvaju skrivene istine čovječanstva. Tako bi sebe predstavili predstavnici navedenih skupina. Proces inicijacije vodi pojedince od čisto izvanjske i površne spoznaje stvarnosti do unutarnje istine i istodobno im budi svijest na dubljoj razini. Osobe se potiču da krenu na to „unutarnje putovanje“ kako bi u sebi otkrile „božansku iskru“. U tom kontekstu spasenje se podudara s otkrićem sebe.«⁴⁰

Ako bismo željeli bolje pojasniti navedeno, zaključujemo kako je prisutan sinkretistički karakter ezoterijskih učenja unutar kojeg se događa miješanje te spajanje psihologije i ezoterije.

»Prema shvaćanju C.G. Junga samorealizacija se odvija u fazama „cijepanja osobnosti“ (na „ja“, „sjenu“ te „animu“ ili „animus“), te postupnog osvještavanja odijeljenih fragmenata čime ostvarujemo psihološku integraciju, ili drukčije rečeno, stapamo se sa božanskim principom u sebi. Jung se zalaže za unutarnju religioznost i sinkretistički pristup religioznom, a cilj njegove psihoanalize je ostvarenje „Jastva“ (kao sinteze unutarnjih fragmenata). Ostvarenje Jastva je ujedno i ostvarenje mističnog jedinstva pojedinačne svijesti i Univerzuma – ezoterijskim rječnikom rečeno samoizbavljenje ili transfiguracija. Ezoterijska psihologija i Jungova psihoanaliza su u svojim osnovama kompatibilne, i zato je njihova fuzija plodonosno djelovala na stvaranje i razvoj novih psihološko-ezoterijskih pravaca ujedinjenih u New Age duhovnosti i svjetonazoru.«⁴¹

³⁹ Usp. *Isto*, 64.

⁴⁰ PAPINSKO VIJEĆE ZA KULTURU, PAPINSKO VIJEĆE ZA MEĐURELIGIJSKI DIJALOG, *Isus Krist – donositelj vode žive. Kršćansko promišljanje o „New Ageu“*, 86.

⁴¹ M. DRAGUN, *New Age. Povijesni korijeni i postmoderna tumačenja*, 65-66.

1.3.2. Astrologija

Važan utjecaj na New Age ima i astrologija, odnosno ezoterizam i tajna znanja. U čovječanstvu su uvijek postojala vjerovanja kako postoje negdje skrivene spoznaje. Ove spoznaje zatvorene su od bogova kako im ljudi ne bi mogli pristupiti, a same spoznaje imaju samo rijetki upućeni. Oni koji ih imaju prema vjerovanjima posjeduju posebnu moć.⁴² »Naročito je tumačenje zvijezda (astrologija i horoskopska predviđanja koja iz tog izlaze) još od davnine smatramo tajnom spoznajom. Događaji iz našeg života zapisani su u zvijezdama.«⁴³ Postoje konstelacije Bika, Ovna, Ribe, Vodenjaka i dr. S konstelacijom Bika u povijesti je vrijeme carstva i mezopotamskih religija, konstelacija Ovna obilježena je mojsijevsko-židovskom religijom, a konstelacija Ribe pak s kršćanskom religijom. Simbol Krista možemo povezati sa simbolom „ikhtys“ (riba). Slijedom navedenih događaja u astrologiji dolazi doba Vodenjaka ulaskom 2000. godine. To doba navještava uspostavu novog svjetskog poretka, novog čovječanstva i nove religije.⁴⁴ Ljudska sudbina svake pojedine osobe zapisana je u brojevima, kartama, u zvijezdama, a same tajne inicijacije su te koje nam otkrivaju istine o čovjekovoj životnoj misiji i duhovnom porijeklu. Sve ovo čini New Age vrlo privlačnom duhovnosti koja se dobro širi posebno među onima koji tragaju za smislom.⁴⁵

1.4. KOZMIČKI KRIST – BOG NEW AGEA

Kako smo spomenuli u prethodnim poglavljima New Age pokazuje veliko poštovanje i naklonost prema istočnim religijama, za New Age one nisu oskvrnjene židovsko-kršćanskim elementima. Važno je spomenuti obrede i kultove plodnosti prema drevnim poljodjelskim obredima prema kojima su naklonjeni. Alternativa Boga Oca jest „Geja“, Majka Zemlja. Predstavlja muškarčevu prevlast prema ženi što je slika patrijarhalnog poimanja. Govore o Bogu, ali taj Bog nije kao osobni Bog u kršćanstvu ili u drugim monoteističkim religijama. Bog New Age nije transcendentan niti osoban. Nije Stvoritelj, Spasitelj, Stvaratelj. On je svijetu imanenta „neosobna energija“, a tvori kozmičko jedinstvo. Tu možemo primijetiti panteističko poimanje svijeta, te Boga kao

⁴² Usp. G. DANNEELS, *Krist ili vodenjak?*, 49.

⁴³ *Isto*, 49.

⁴⁴ Usp. *Isto*, 49.

⁴⁵ Usp. M. DRAGUN, *New Age. Povijesni korijeni i postmoderna tumačenja*, 49.

duše svijeta, koji je životno počelo.⁴⁶ »U određenom smislu, sve je Bog. Božja prisutnost je najočitija u duhovnim vidovima stvarnosti pa je svaki um/duh na neki način Bog. „Božanska energija“ često se prikazuje kao „kristička energija“.«⁴⁷ Naravno, Isus Krist za New Age nije Bog nego, „univerzalni Učitelj“ koji je dosegnuo najviše stanje svijesti u kojemu raspoznaje vlastito božanstvo. Kako smo već spomenuli, on je samo jedan od Učitelja u kojima se „kristička“ priroda objavila i prema tome može učiti druge. Upravo ta najviša psihička razina svijesti pri kojoj ljudska bića mogu zapaziti „božansku kozmičku energiju“ naziva se i Duh Sveti.⁴⁸ »Već nam je iz poimanja čovjeka i Boga jasno da New Age ima vlastitu sliku svijeta. Bitno je shvatiti, vele promotori New Agea, da nema bitne razlike između materije i duha. Ne postoji ili-ili, nego potpuna organska prožetost tvari i duha u vječnom i samodostatnom postojanju. Tako je i svako ljudsko biće tek jedan "neuron u centralnom živčanom sustavu Zemlje.«⁴⁹ »Osnovna je misao da je „Bog“ duboko unutar nas samih. Mi smo bogovi i svoju neograničenu moć otkrivamo otklanjajući naslage neautentičnosti. Što više uviđamo taj potencijal, to se on više ostvaruje pa u tom smislu New Age poima „theosis“ kao pobožanstvenje ili, preciznije, spoznavanje i prihvaćanje naše božanske naravi.«⁵⁰

»Na kraju ovoga poglavlja navesti ćemo središnje teme New Agea u kratkim crtama kako bi ga znali bolje prepoznati. Središnje teme New Agea su:

- a) Svemir je organska cjelina;
- b) Animira ga Energija, koju se poistovjećuje s božanskom Dušom, odnosno Duhom;
- c) Uvelike se vjeruje u posredovanje raznih duhovnih bića. Ljudska su bića sposobna uzdići u više nevidljive sfere i nadzirati vlastiti život nakon smrti;

⁴⁶ Usp. PAPINSKO VIJEĆE ZA KULTURU, PAPINSKO VIJEĆE ZA MEĐURELIGIJSKI DIJALOG, Isus Krist – donositelj vode žive. Kršćansko promišljanje o „New Ageu“, 37.-38.

⁴⁷ *Isto*, 38.

⁴⁸ Usp. *Isto*, 38.

⁴⁹ A. MATELJAN, Kršćanstvo i „New Age“, u: *Crkva u svijetu*, 38(2003.)2, 306.

⁵⁰ PAPINSKO VIJEĆE ZA KULTURU, PAPINSKO VIJEĆE ZA MEĐURELIGIJSKI DIJALOG, *Isus Krist – donositelj vode žive. Kršćansko promišljanje o „New Ageu“*, 57.

d) Drži se da postoji „vječna spoznaja“ koja prethodi i koja je iznad svih religija i kultura;

e) Osobe slijede prosvijetljene učitelje⁵¹

Možemo zaključiti kako je New Age sklop različitih ideja i tehnika prikupljenih iz različitih područja ljudskih znanja. Kako nema jasno definirane dogme, jednog vođu ili učitelja teško ga je prepoznati, ali vodeći se prethodno navedenim možemo ga lakše prepoznati slijedeći osnovne elemente koji su njegova vodilja. Pronalazimo ga u raznim meditacijama, metodama liječenja, metodama samopomoći, te u raznim filmovima, knjigama i medijima kojima se širi, te zbog toga čini dobro organiziranu mrežu.

⁵¹ *Isto*, 34.

2. Medicina New Agea u svakodnevnom životu

»Pojam „medicina New Agea“ susreće se u tematskoj literaturi. Newageovska medicina je „zdravstveni“ ogranak New age pokreta. Zasnovana je na primjeni iscjeliteljskih tehnika i praksa preuzetih iz ezoterije, okultizma ili istočnjačkih religija koje nastoji primijeniti na iscjeljenje uma i duha, dakle cijeloga čovjeka, te se često naziva „holističkom medicinom“ (od grč. riječi holos što znači sav, potpun ili cjelovit).«⁵²

Kada govorimo o New Age medicini uviđamo rabljenje raznih sinonima kao što su: holistička, nekonvencionalna i alternativna medicina. Pod New Age medicinu spadaju sve tehnike iscjeljivanja koje stavljamo pod zajedničko ime KAM - komplementarne i alternativne medicine.⁵³ Uzrok bolesti vidi se u čovjekovu raskidu s izvorom postojanja, „is-cjeljenje“ je povratak k cjelini pri čemu presudnu ulogu ima terapeut, ne metoda. Terapije se temelje na ideji, na teoriji i vjerovanju; u pravilu nedostatni su znanstveni dokazi djelotvornosti.⁵⁴ »Naglasak ove medicine obuhvaća holističko iscjeljivanje tijela, duše, duha i okoline u kojoj osoba živi. Temelji se na području proučavanja čovjekova duha prelazeći s onoga što je fizičko i psihičko (eksperimentalno znanstveno) na duhovni aspekt čovjeka.«⁵⁵ Kako i sam pokret New Age nije novost, tako i njegova medicina nije „nova“ te u sebi sabire različite izvore. Obuhvaća tradicionalnu medicinu Indije, Kine i Tibeta, dakle istočnih naroda. Terapije su razvijene na religijskim i ezoterijskim načelima, a nekolicina njih stvorena je u newageovskome centru Esalen 1960-ih i 1970-ih godina. Pod navedene terapije spadaju terapije iz već spomenutoga; Pokret ljudskih potencijala, somostvarenje, samospoznaja, izmijenjena stanja svijesti te pozitivna misao.⁵⁶

⁵² J. BLAŽEVIĆ, *New Age i Kršćanstvo, Enciklopedijski priručnik*, 331.

⁵³ Usp. *Isto*, 331.

⁵⁴ Usp. M. MILETIĆ-MEDVED, Status Quaestions, u: *Crkva i medicina pred izazovom alternativnih iscjeliteljskih tehnika*, Zbornik radova interdisciplinarnog znanstvenog simpozija, J. BLAŽEVIĆ (ur.), Zagreb, 13-15. studenoga, 2009., 35.

⁵⁵ *Isto*, 35.

⁵⁶ Usp. J. BLAŽEVIĆ, *New Age i Kršćanstvo, Enciklopedijski priručnik*, 332.

»Zdravlje je neposredan rezultat percepcije nas samih kao cjeline (...) kada uspostavimo smisao uravnotežena odnosa sa svemirom, preobražajem mentaliteta, odnosno promjenom ponašanja, vrijednosti, uvjerenja.«⁵⁷

Ogledalo čovjekova zdravlja je sposobnost prilagodbe i preobrazbe u novim situacijama i ambijentu. Kao što su prilagodba na viruse, proljetnu pelud, vlažnost zraka, umor ili stres. Nesklad ili „ne-zgoda“ ili pak „ne-sklad“ koji se dogodio zbog disbalansa „yina“ i „yanga“. New Age uzima novi pogled na medicinu koja glasi kako je svaka bolest izlječiva. Naš mozak kao računalo organizma odgovoran je za procese u ljudskom tijelu, shodno tome psiha je programer, a naši organi hardver čovjekovog organizma. Ovakvo uporište New Age crpi iz Nove germanske medicine čiji je utemeljitelj Geerd Hamer.⁵⁸

»Temelj nove medicinske paradigme na kojoj počivaju brojne nekonvencionalne iscjeliteljske tehnike jest istočnjačka antropologija bremenita metafizičkim pojmovima poput: čakri, aura, yina i yanga... čime se pod plaštem medicine promiče nadreligiozna duhovnost. „Energetsko tijelo“, kao konstitutivni element tantričke antropologije, sastavljeno je od mnoštva energetskih kanala, „meridijana“, i energetskih centara, „čakri“, koje primaju i asimiliraju bazičnu energiju svemira, „svetu energiju“, a predstavljaju vezu između duha i tijela. Zagovornici nekonvencionalne medicine u dodiru s konvencionalnom medicinom pokušali su „čakre“, smještene na „energetskom tijelu“ uz kralježnicu, opisati nervnim pleksusima ili, slično centru za bol, smjestiti ih u mozak. U metafizičkome konceptu „čakre“ su energetska središta duhovne snage.«⁵⁹

Tzv. iscjelitelji nude iscjeljivanje harmonizacijom energija u tijelu. U terapijskom smislu iscjelitelji nude tehnike samospasenja podrijetla iz istočnih religija. Istaknuta je uloga „svetih energija“: „orgon, prana, ch'i qi..“. Izmijenjena stanja svijesti ili kanaliziranje je onako kako najčešće klijenti opisuju svoja iskustva nakon ovih terapijskih tehnika. Pri ovakvim stanjima svijesti pojavljuju se različiti entiteti. Entiteti

⁵⁷ *Isto*, 332.

⁵⁸ Usp. *Isto*, 332-333.

⁵⁹ M. MILETIĆ-MEDVED, Status Quaestions, u: *Crkva i medicina pred izazovom alternativnih iscjeliteljskih tehnika*, Zbornik radova interdisciplinarnog znanstvenog simpozija, J. BLAŽEVIĆ (ur.), 35.

su od rastjelovljenih duhova, reiki vodiča i Uzašlih majstora. Također osim navedenih navode se i anđeli pa i sam Isus Krist. Kako racionalizirati ovakva stanja svijesti? Iscjelitelji objašnjavaju navedena iskustva služeći se psihološkom terminologijom očitovanja čovjekovog nesvjesnog ili se rabi izraz očitovanja »iz viših razina osobe svijesti samoga medija.⁶⁰

»Većina terapija „energetske medicine“ za postizanje iscjeljenja fizičkoga tijela intervenira imaginarno na suptilnu „energetskome tijelu“ koje je, po njihovoj antropologiji preuzetoj iz tantrizma, nosač fizičkoga tijela pa ga nadživljuje. (...) Znanost ima ograničenja i nedostataka, ali znanstvene metode provjere još uvijek su najbolji način provjere djeluje li metoda ili ne pa se potom pojedini entiteti liječe etiološki s manjim ili većim uspjehom.«⁶¹

2.1. YOGA

U sljedećim poglavljima razradit ćemo temu yoge, krenuvši od njezina povijesnog temelja, zatim temeljne pojmove hinduizma (dharma, karma, samsara, moksa, atman), glavne oblike yoge, povezanosti yoge sa Vedama i na samom kraju o Patanjalijevom filozofskom spisu o Yogi sutra.

2.1.1. Yoga – povijesni temelji i oblici yoge

»Riječ joga dolazi iz sanskrta („yuj“) i znači staviti zajedno, ujarmiti, povezati, ujediniti nešto u jedno, spregnuti. Joga znači konjsku zapregu, ali također i jaram koji drži zajedno volove kako bi zajedno mogli bolje držati i vući kola. Joga je dakle psihosomatska i duhovna metoda koja ujedinijuje osjetilne i intelektualne sposobnosti čovjeka da se postigne vrhunsko unutarnje mistično iskustvo. Joga predstavlja praktičnu disciplinu meditacije. „Yoga“ proučava o postupnom vježbanju duha u obuzdavanju ponašanja, potom tijela, daha i osjetila te, napokon, svijesti. Svijest treba sustavno sabrati: usredotočiti, zadubiti, i napokon stopiti s predmetom. Pojavljivanje predmeta („vrtti“)

⁶⁰ Usp. *Isto*, 36.

⁶¹ *Isto*, 37.

napokon treba zaustaviti da se motritelj spozna sam u svojoj naravi. Spoznajom svoje razlike od tijela i svih predmeta, osoba se oslobađa vezanosti u svijetu.«⁶²

Kada govorimo o jogi, možemo uvidjeti kako iza riječi „yoga“ stoji kompleksna stvarnost koja nije uvijek lako shvatljiva. Svako plodonosno djelovanje na čovjeka koje pridonosi k njegovu samousavršavanju i samoosvješćivanju u njegovoj duhovnosti ono je što najopćenitije označava jogu.⁶³ »Joga je ne samo kulturalni fenomen nego i duhovna disciplina i kao takva ona spada i u religiju i u filozofiju. Joga je pokušaj čovjeka, da razumije samog sebe, svijet u kojem živi, te da unaprijedi kvalitetu života.«⁶⁴

»Putovi i načini sjedinjenja mogu biti različiti te je tijekom povijesti nastalo nekoliko tradicija ili škola yoge. Na zapadu je najraširenija „hatha-yoga“ koja ima za cilj reintegraciju čovjeka kroz snagu duha i tijela te izgradnju harmonične osobe koja je usklađena sa svijetom u kojem živi. Osim ovog tipa yoge, razvila se i matra yoga koja provodi reintegraciju kroz zagovaranje mantr, potom laya-yoga, karma yoga, jnana-yoga, bahakti-yoga i raja yoga. Ovakvi tipovi yoge odgovarali bi pak, različitim tipovima ljudi.«⁶⁵

Zavisnost od tipova osoba ovisi i o vrsti yoge koju će osoba prakticirati. Za one emocionalnije i za ljubavnike prikladna je bahti-yoga, za osobe koje žele eksperimentirati bila bi inana-yoga, za intelektualne pak tipove bila bi raja-yoga. Karma-yoga pogodna je za praktične ljudi i radnike dok hatha-yoga predstavlja pripremu za sve tipove yoge koje smo naveli. Cilj yoge je postići mistično iskustvo koje nazivamo mukti ili moška. Ovo stanje svijesti oslobođenje je od iluzija konačnosti i spoznaja da je čovjek Brahman. Važan je atman ili univerzalno „ja“ koje nije individualni ego i dio je našeg središnjeg bića, ono je istovjetno s Brahmanom.⁶⁶

»Riječ brahmanizam potječe od indijske svećeničke kaste „brahmana“ i u starom jeziku sanskrt označava one koji prinose žrtve bogovima(...). Pojam

⁶² M. NIKIĆ, Joga i kršćanstvo, u: *Obnovljeni život*, 59(2004.)1, 43.

⁶³ Usp. *Isto*, 41.

⁶⁴ *Isto*, 41.

⁶⁵ V. DUGALIĆ, Yoga i kršćanstvo, u: *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije: časopis za pastoralnu orijentaciju*, 132(2004.)1, 1.

⁶⁶ Usp. *Isto*, 1.

brahmanizam nastat će u povijesnim sazrijevanjima same religijske tradicije, koja će se, kao i svim religijama, s vremenom mijenjati, rasti te se sve više oblikovati u jedan sustav vjerovanja i obrednih ceremonija i organizacije samoga života.«⁶⁷

Vede ili sveti tekstovi temelji su brahmanizma, a iz njih se oblikuje i samo vjerovanje. Već navedeni brahmanizam indijski je religijski sustav koji svoj autoritet vidi u njima, a njihov izričaj je pjesnički. Postoje poneke spoznaje koje navode kako je podrijetlo ovih svetih tekstova (Vede) poteklo od nomadskih skupina koje su lutale indoeuropskim prostorima te su kasnije dospjela i u područja rijeke Ind. Bili su to tzv. arijevski narodi koji su osvajali Indiju oko 1500. do 1000. godine pr. Kr., a sa sobom su u indijsku kulturu unijeli i svoja religiozna vjerovanja iz vedskih tekstova. Temelj arijevske religioznosti su upravo žrtvovanje bogovima te tajna znanja o čovjeku, skrivene istine o čovjeku i svijetu u kojem živi dok su one same upravo temelj kasnijeg oblikovanja indijskih religija.⁶⁸

2.1.2. Temeljni pojmovi hinduzima (dharma, karma, samsara, moksa atman)

Jedan od važnih pojmova hinduizma jest „kasta“. Ovaj pojam posljedično je prouzrokovan prodiranjem arijevaca na indijski prostor gdje su arijevci sebe smatrali gospodom (arya-pleme, uzvišen), a domaće stanovništvo zatečeno na tim prostorima robovima. Pojam kasta označava boju kože. Arijevci su bili svijetlije puti dok Indijci bili oni koji su bili tamnije puti. Zbog navedenog društvo se podijelilo u kaste odnosno skupine. Nekoliko je kasti:

- a) Kasta brahmana – svećenička skupina
- b) Ksatriya – skupina ratnika koja uživa ugled u društvu
- c) Vaisya – skupina poljoprivrednika i stočara, ekonomskih moćnika
- d) Shudra – skupina onih koji se bave prljavim poslovima (pralje, ribari, oni koji sa životinja skidaju kožu za preradu i dr.) Svi iz ove kaste služe onima iz prve tri kaste

⁶⁷ N. DOGAN, Hinduizam i moderni svijet, u: *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije: časopis za pastoralnu orijentaciju*, 132(2004.)1 ,3.

⁶⁸ Usp. *Isto*, 3.

Navedene su glavne kaste, ali svaka od navedenih kasti ima svoje podvrste i podkaste. Broj kasti se stoga kreće do nekoliko tisuća. Sve kaste vođene su velikim kastinskim ustrojem zvanim „dharma“.⁶⁹

Drugi važan pojam za razumijevanje hinduizma i njegova učenja jest „karma“. »Ovaj se pojam odnosi na hinduističku spoznaju po kojoj je u svijetu sve što se događa uzrokovano nečim. Karma je univerzalni zakon prema kojemu svako djelovanje, svaka akcija posljedica, učinak nekog uzroka. Riječ karma (karman) izvedena je iz glagolskog korijena za činiti, djelovati i posve općenito označava ono što rezultira djelovanja: čin, djelo, posebice djelo žrtvovanja, ali i nevidljive unutarpsihičke posljedice koje će se pokazati tek u budućnosti.«⁷⁰ Djelovanje svakog čovjeka vođeno je karmom, svaki čovjek životom plovi između onoga što želi i ne želi te teži k ostvarenju. Upravo pojam karme vodi k pojmu „samsara“ što označava ciklus rađanja i umiranja kojemu je podložan ovaj svijet. Čovjek teži k oslobođenju od samsare kako bi prestao s reinkarnacijom koja je ponovno rađanje, dakle prijelaz duše iz jednog tijela u drugo, a uvjetovano je zakonom karme.⁷¹

Čovjek koji živi životom praćenim hinduizmom, život poima kao stalno traganje u kojemu ne pronalazi puninu smatrajući kako je čovjekova stvarnost koju živi duboka i nemirna praznina. Drugim riječima, zaključujemo kako hinduizam naučava čežnju čovjekovog sopstva, duše i njegovog atmana za konačnim i punim sadržajem egzistencije. Naime čovjek sebe može pronaći kada uspijeva izaći iz tog stanja praznine pronalazeći sebe u ekstazi.⁷² » (...) to znači da čovjek svoje vlastito sopstvo može shvatiti samo u ekstatičnom, mističnom stanju, u kojemu ništa drugo ne osjeća nego čisto blaženstvo. Stoga je najdublje biće pravoga ili vlastitoga sopstva čisti bitak („sat“), čista samosvijest („cit“) i i čisto blaženstvo („ananda“).«⁷³ Upravo yogom i njezinim sredstvima hindusi žele postići stanje koje smo prethodno opisali. Iako raspoznajemo nekoliko vrsti yoge najčešće su tri najpoznatije koje uzimaju kao put prema oslobođenju i smiraju. Sljedbenici ponekad spominju dva, ponekad četiri, ali najčešće pronalazimo govor o tri puta oslobođenja, a to su: put djelovanja (karma.marga), put znanja (jnana-

⁶⁹ Usp. *Isto*, 4

⁷⁰ *Isto*, 4.

⁷¹ Usp. *Isto*, 4.

⁷² Usp. *Isto*, 5.

⁷³ *Isto*, 5.

marga) i put Božje ljubavi (bhakti-marga). Iako naizgled razdvojeni, zajedno navedeni putevi pomažu razvijanju različitih tehnika pristupa oslobođenju koje čovjek može kombinirati.⁷⁴

»Yoga je u službi jednoga procesa u kojemu se čovjek oslobađa od posljedica vlastite krivnje koja rađa ponavljanjem procesa novih rađanja, novih egzistencija. Tri su razloga zašto se čovjek ponovno reinkarnira i rađa u novoj pojavnosti stvarnosti: reinkarnacija je posljedica čovjekova djelovanja: čovjekovo djelovanje uzrokovano je njegovim željama koje su ukorijenjene u vlastitom „egoizmu“; čovjek je rob svojih čina i želja jer ne poznaje pravo stanje stvari. Stoga je nužno osloboditi se od svih želja, htijenja, traženja i iščekivanja od svoga egoizma te se tako u samome sebi smiriti.«⁷⁵

2.1.3. Glavni oblici yoge

Poznajemo sedam posebnih tradicija yoge koje su se definirale kroz povijest. Navesti ćemo ih u nastavku te ukratko objasniti svaku od njih.

- 1) »Hatha-yoga – reintegracija kroz snagu duha i tijela. Krajnji cilj ove yoge je harmonično izgrađena ličnost i usklađena sa svijetom u kojem živi.
- 2) Mantra-yoga – provodi reintegraciju kroz hermetičku formulu, odnosno mantru (simbolični slogovi čije sazvučje proizvodi neku neodoljivu snagu).
- 3) Laya-yoga – reintegracija stapanjem s energijom prirode koja je smještena u korijenu kičmenog stuba i naziva se „kundalini“.
- 4) Karma-yoga – ostvaruje reintegraciju kroz djelovanje. Vedanta shvaća karma-yogu kao neumoljivi zakon uzroka i posljedice koji naučava da je svakom djelovanju morao biti prethoditi uzrok.
- 5) Jnana-yoga – postiže reintegraciju kroz znanje koje je povezano s najvišim vidom egzistencije.

⁷⁴ Usp. *Isto*, 5.

⁷⁵ *Isto*, 6.

6) Bahti-yoga – postiže reintegraciju kroz ljubav. To je najviši stupanj ostvarenja Sebe u božanskom Univerzumu i to je identifikacija s najvišim Principom.

7) Raja-yoga – smatra se kraljevskim putem koji vodi prema reintegraciji.«⁷⁶

2.1.4. Uloga yoge u Vedama

U najstarijim spisima Indije, odnosno svetim tekstovima pronalazimo spomen o posebno duhovnim ljudima koje nazivaju „rsiji“. Takvi ljudi imali su zavidnu koncentraciju i promijenjena stanja svijesti koja su postizali raznim tehnikama sličnima yogi.⁷⁷

»Ključna riječ je „tapas“, koja u prijevodu znači toplina, žar. Tapas se spominje u Vedama i sastoji se u povećanju topline vlastitog tijela i u gospodarenju nad vatrom koja gori na rukama. Prakticirajući tapas, asket navodno dobiva izvredne moći i utjelovljuje se na neki način u bogove. To se postiže storgim postom, bdjenjem uz vatru, posebnim tehnikama kojima se zaustavlja disanje. Tu se nazire podudarenje između magije koja se postiže vatrom, o čemu govore Vede, i topline (tapas) koja se također postiže magijski, tehnikama yoge. Ako je žrtva jedno odricanje koje služi za neku korist, kao npr. Hrana koja se daruje bacajući je u vatru, isto tako su i odricanje od kretanja (asana), prekid (žrtvovanje) disanja (pranayama i razmišljanja (dhyana) ritualni darovi prineseni bogovima.«⁷⁸

Iz svega navedenog zaključujemo kako yoga svoje korijene, tehnike te teoriju uzima iz izvora svetih tekstova, odnosno, Vedama.

2.1.5. Patanjalijev spis o Yogi Sutra

Prvi sistematizirani prikaz yoge filozofski je prikaz Patanjalijeva osmerostruka yoga. Poredana je stupnjevito kroz osam stupnjeva, a o njima ćemo više u nastavku.

⁷⁶ M. NIKIĆ, Povijest yoge, u: *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije: časopis za pastoralnu orijentaciju*, 132(2004.)1 ,8.

⁷⁷ Usp. *Isto*, 8.

⁷⁸ *Isto*, 8.

1. Yama – pod ovaj stupanj spadaju propisi svega onoga čega se valjda suzdržavati. Propisi navode pet bitnih stavki koje valja izbjegavati, a navesti ćemo ih u nastavku.⁷⁹

a) »Nevrijeđanje (ahimsa) bilo kojeg živog bića; b). Istina (satya); c) ne-krađa (asteya); d) Čednost (brahmacharya) uključuje u sebi potpuno odricanje od erotskih doživljaja u mislima, čulima ili tijelom; e) Ne-posjedovanje (aparigraha) uključuje u uzdržavanje od bilo čega što služi razonodi.«⁸⁰

2. Niyama - »pet propisa pridržavanja koje vode ostvarenju sebe u yogi: a) prakticirati vanjsku i unutarnju čistoću; b) zadržati radostan i zadovoljan duh; c) obuzdavanje tijela, misli i riječi; d) ozbiljno studirati; e) posvetiti se nečem uzvišenom.«⁸¹

3. Asana – predstavlja niz tjelesnih vježbi koje služe za usklađivanje funkcija tijela i psihe. U ovim vježbama u tom slučaju nije naglasak na pretvaranje nakupljene energije odnosno napetosti. Do sklada funkcija tijela i psihe dolazi se promatranjem tjelesnih i mentalnih procesa u čovjekovom organizmu.⁸²

4. Pranayama – ovaj stupanj svoj fokus stavlja na disanje i izdisanje. Pravilno udisanje i izdisanje može imati pozitivan i relaksirajući učinak na mentalno stanje osobe. Prije svega udisanjem se također omogućava prihvaćanje kozmičke energije ili snage univerzuma koja oblikuje osobu.⁸³

5. Pratyahara - »zaustavljanje aktivnosti organa i osjetila za vanjsku percepciju. „Patyahara“, zatvarajući „vrata duše“, odbacuje i isključuje uznemirujući napad vanjskog svijeta i tako pomaže boljem meditiranju.«⁸⁴

6. Dharana – kod ovog stupnja naglašena je koncentriranost prema samo jednoj točki. Sistematskim vježbama yogini vjeruju u mogućnost oslobađanja psihičkih kretanja od fizioloških uvjetovanosti.⁸⁵

⁷⁹ Usp. *Isto*, 9.

⁸⁰ *Isto*, 9.

⁸¹ *Isto*, 9.

⁸² Usp. *Isto*, 9.

⁸³ Usp. *Isto*, 9.

⁸⁴ *Isto*, 9.

⁸⁵ Usp. *Isto*, 9.

7. Dhyana - »kontemplacija i meditacija. To je fiksacija na samo jednu točku. Postoje dvije vrste meditacije: materijalna i astralna-svjetlosna. Veliki učitelj yoge Swami Sivananda preporučuje da se u meditaciji povremeno postavi pitanje: Tko sam ja? Odakle sam došao? Kuda idem? Kakav sam? Zašto postojim?.«⁸⁶

8. Samadhi – Ovo je najviši i posljednji stupanj yoge. Ovaj stupanj je identifikacija s „Posljednjim“ te do toga mogu doći samo oni koji su svoje tijelo pročistili iznutra i izvana, a pridržavaju se najviših moralnih zakona, oslobodivši svoj duh od svih zemaljskih navezanosti.⁸⁷

Na kraju ovoga poglavlja o yogi, naglašavamo kako su ovo tek navedene osnove prema kojima bismo mogli bolje razumjeti pitanje „što je to zapravo yoga?“. Dakle, yoga svoje izvore crpi iz istočnjačkih religija. Yoga obuhvaća puno razina znanja koja je teško posve obuhvatiti i temeljito objasniti, a ovdje smo obuhvatili temelje i osnove učenja yoge. Prema svemu navedenom zaključujemo kako postoji nekoliko vrsti yoga u kojoj svatko može pronaći ponešto za sebe zbog čega je yoga upravo danas toliko popularna širokim masama ljudi.

2.2. REIKI

Reiki je holistički inicijalni sustav prirodnog iscjeljivanja polaganjem ruku. Neosporno japanskih korijena, reiki je pomiješan s elementima religija hinduizma, taoizma i šintoizma.

2.2.1. Podrijetlo i povijesna pozadina reikija

Svoje najdrevnije korijene vuče iz Kine, to jest ponajviše je budističkog podrijetla. Samu riječ reiki razlažemo na dva dijela: *rei* koja označava nešto sveto, sveopći ili transcendentalni duh, dok *ki* predstavlja energiju životne sile. Naziv i „univerzalna životna energija“ označava da istu posjeduju svi ljudi, te je svatko može definirati po svom izboru. Najčešća su: Bog, Više ja, Prvi izvor, Univerzum ili neko drugo ime koje označava primarnu životnu energiju i kreaciju. Hipoteza po kojoj vitalna kozmička energija prožima sva živa bića i sam svemir, potječe iz istočnjačkih filozofija i religija

⁸⁶ *Isto, 9.*

⁸⁷ *Usp. Isto, 9.*

koje su na zapadu našle plodno tlo u ezoteriji i okultizmu.⁸⁸ »Osobito je T. Reuss istaknuo sličnosti istočnjačkih teorija, kao one o *prani*, sa zapadnim teorijama „animalnog magnetizma“. Ova sveprožimajuća energija može teći glatko, ili biti zapretna, ovisno o protočnosti energetske kanala (meridijana i čakri), koje tvore sastavni dio istočnjačke mistične/ezoterične antropologije.«⁸⁹ Najrasprostranjenija predaja za otkriće i razvoj reikija pripisana je Japancu dr. Mikau Usuiju iz devetnaestog stoljeća. O njegovom podrijetlu postoje brojne kontroverze, pa tako nalazimo da je bio kršćanski odgojen, proučavao Bibliju i priče učenja o Isusu. U odluci da studira religiju, postaje doktorom teologije i imenovan direktorom i svećenikom kršćanske škole za dječake. Do prevrata u njegovom životu dolazi po pitanju jednog od njegovih učenika da dokaže svoju vjeru u Isusova čuda. Nemoćan pred tim izazovom, počinje potragu za darom liječenja.⁹⁰ No da je to povijesno potpuno istinito, ne možemo garantirati. Istraživanjima o podrijetlu reikija, kako kršćanskih tako i nekršćanskih studija, nalazimo podatke da dr. Mikao Usui uopće ne bi bio ni pastor ni svećenik, niti imao ikakve veze sa kršćanstvom. Prema istraživanjima William Lee Rand i Frank Ajvara Peter, spomenuti osnivač reikija bio bi ezoterijski budist, koji je od 1914. do 1922. okupio grupu sljedbenika u Kyotu gdje je djelovao među siromasima. Područje njegova zanimanja su bila ezoterija i parapsihološki fenomeni. 1922. se preselio u Tokio gdje je osnovao udrugu „Usui Reiki Ryoho Gakkai“ i bio njezin predsjednik. Počinje obučavati prve učitelje reikija, kojih je tijekom putovanja Japanom bilo preko dvije tisuće. Nakon dva moždana udara, od trećeg umire 1926. te je pokopan u budističkom hramu Saihoji u predgrađu Tokija.⁹¹

2.2.2. Razvoj i širenje reikija

Hawayo Kawamura Takata, japanskog podrijetla ključna je osoba za širenje i prijelaz reikija na zapad. Prema njezinu prikazu povijesti reikija, prva osoba koju je dr. Mikao Usui inicirao i proglasio svojim zakonitim nasljednikom bio je pomorski časnik Carske mornarice Japana, dr. Chujiro Hayashi. No to će se kasnije ispostaviti da zapravo nije istina. Kasnije i sama biva inicirana u reiki i postaje „velikom majstoricom“.

⁸⁸ Usp. J. BLAŽEVIĆ, *Sve što katolik treba znati o reikiju*, Zagreb, 2008., 12-13.

⁸⁹ *Isto*, 13.

⁹⁰ Usp. D. F. VENNELLS, *Reiki za početnike*, Zagreb, 2004., 25-28.

⁹¹ Usp. J. BLAŽEVIĆ, *Sve što katolik treba znati o reikiju*, 16-18.

Samostalno poučava reiki inicirajući Amerikance, a tijekom svog djelovanja iza sebe ostavlja dva velika majstora reikija koje je imenovala. To su dvije žene, njezina unuka Phyllis Lei Furumoto i antropologinja Barbara Weber Ray, od kojih će razvoj reikija ići u dva smjera. Također se spominje naplaćivanje u inicijaciju reiki učitelja što je bila izvjesna prepreka u širenju samog reikija. No ni to nije dugo trajalo, jer takvu komercijalnu praksu oštro je kritizirao William Lee Rand koji je otvorio svoj centar za reiki treninge i inicijacije u sve stupnjeve reiki učitelja za mnogo manje svote nego li je to bilo do tad. Nakon toga, i sama spomenuta unuka Takate je raspustila svoje organizirano društvo reiki učitelja, koji će sebi pridržati monopol iniciranja majstora i učitelja reikija. Od tada se naglo povećava broj slobodnih učitelja reikija koji ne pripadaju ni jednoj organizaciji, a time dolazi do širenja i samog pokreta.⁹²

»Danas postoji različitih tradicija i škola reikija od kojih svaka polaže ekskluzivno pravo da je jedino ona legitiman nasljednik tradicionalne predaje koja se najprije prenosila usmenim putem, a ovdje bi ih bilo nemoguće sve nabrojiti. Pojednostavljeno ih možemo razvrstati u dvije kategorije:

- a) tradicionalne – u potrazi su za pravim, budističkim korijenima učenja reikija. One reiki ne dovode u odnos s kršćanstvom, zadiru od spomena duhovnih ili reiki vodiča, ustraju na visokim cijenama inicijacije.
- b) progresivne – i otvorene inovacijama. Podupiru evoluciju reikija i njegovu integraciju s drugim srodnim praksama (ezoterijom, New Ageom, channelingom, šamanizmom, vješticearstvom, astrologijom, shiatsu, kristaloterapijom, bioenergijom, regresoterapijom, Bachovim kapima, feng shuijem, excaliburom, radiestezijom, Sai Babom itd.).«⁹³

2.2.3. Iniciranje u reiki

Prema praksi koja je zastupljena u svijetu reikija, saznajemo da se on dijeli na četiri stupnja: prvi, drugi, napredni i majstorsko-učiteljski stupanj, te svaki od njih zahtjeva posebnu pripremu i ima vlastitu inicijaciju.

⁹² Usp. *Isto*, 20-23.

⁹³ J. BLAŽEVIĆ, *Sve što katolik treba znati o reikiju*, 24.

2.2.3.1. Prvi stupanj

U prvom stupnju se podučava kako upotrijebiti reiki za nas same i kako ga podijeliti s drugima. Reiki djeluje u skladu s pojedincem i sa životima ljudi koji ga okružuju, može djelovati na dramatičan ili vrlo blag i nenametljiv način. Tako da promjene kojima je pojedinac izložen mogu biti momentalne ili zahtijevati vrijeme kako bi se pokazale očite. Načelo prvog stupnja nastoji tražiti pozitivne promjene u nama samima, umjesto bivanja žrtvama okolnosti koje nas okružuju. Općenito, kada se kreće na put reikija, preporuča se svakako pratnja na tom putu s majstorom reikija. Udruge za reiki često pružaju usluge i preporuke reiki majstora, no to ne mora nužno biti, jer mnogi praktikanti imaju svog majstora koji su neovisni o bilo kojem udruženju. U SAD-u mnogi majstori reikija oglašavaju svoje tečajeve, kako u časopisima, novinama koji se bave temama zdravlja, tako i na internetskim portalima. Da bi promovirali reiki i pridobili nove praktikante, održavaju i formalne terapije za iskušavanje reikija i nalaženje majstora koji će odgovarati pojedincu. Podučavanje za prvi stupanj traje dva do četiri dana, a broj polaznika u grupi može varirati, najčešće od pet do petnaest osoba. Za to vrijeme svaka osoba treba da primi četiri opunomoćenja koja otvaraju sustav mentalne i fizičke energije i pripremaju osobu za usmjerenje univerzalne energije životne snage.⁹⁴

»Za vrijeme usklađivanja na prvom stupnju, reiki ulazi u naše tijelo i um kroz krunsku čakru, smještenu na vrhu glave i zatim kroz druge, glavne i sporedne čakre. Čakra je rotirajuće središte unutarnje energije životne snage, spoj u kojem se fini kanali unutarnje energije susreću i gdje energija može ući u tijelo ili napustiti ga, ili se pak pretvoriti u drukčiju razinu energije. Imamo sedam glavnih čakra nanizanih na središnjem dijelu tijela: krunsku čakru, treće oko (čeonu čakru), grlenu, srčanu, čakru solarnog plexusa, sakralnu (ispod pupka) i korijensku čakru.«⁹⁵

Često se prakticira da se već u prvim tjednima učenja reikija, organiziraju susreti s osobnim učiteljem, skupinom s kojom je osoba krenula na put reikija ili drugim iskusnijim praktičarima kako bi se „izmjenjivao reiki“. Pod tim se podrazumijeva kako

⁹⁴ Usp. D. F. VENNELLS, *Reiki za početnike*, 47-49.

⁹⁵ *Isto*, 51.

postavljanje pitanja iskusnijima, izricanju svojih prvih doživljaja i iskustava s reikijem, tako i prilika za davanje i primanje kakvoće energije liječenja. Reiki prvog stupnja često je i prvo upoznavanje ljudi sa zamislima New Agea, te s procesima i tehnikama osobnog rasta. Također je način da se susretnu ljudi jedni s drugima koje zanimaju ista područja. Na koncu je uputa da s prvim stupnjem praksa reikija treba da bude što jednostavnija i jasnija, a izučavanje materije New Agea selektivna i s dovoljno vremena za usvajanje.⁹⁶

2.2.3.2. Drugi stupanj

Za dalje učenje reikija nije prijeko potrebno da se dobije puno više od reikija. Ukoliko se upotrebljava mudro prvi stupanj reikija donijet će sve što je potrebno glede sposobnosti liječenja i duhovnog rasta za ostatak života. No daljnji stupnjevi ipak mogu povećati snagu reikija koja je dostupna i postati svjesnije uključeni u proces vlastitog razvoja. Reiki drugog stupnja traje još kraće nego li podučavanje u prvom stupnju. Riječ je o dvije polovice dana, ili dvije večeri. Uče se još dva usklađivanja, sličnima iz prvog stupnja i tri simbola. Cilj je naučiti osobu kako da stvori simbole i da ih aktivira, a oni se uporabljaju za povećanje vlastitih sposobnosti liječenja i općenite uporabe reikija. Sa simbolima se usmjeruje reiki na određene namjene, te se pojačava mentalno i emocionalno liječenje. Preporuča se da prođe bar tri mjeseca nakon završetka obuke za prvi stupanj, kako bi osoba imala dovoljno vremena da se prilagodi fizički i mentalno prvom stupnju i pripremi se da dobije što više novih usklađivanja i povećane razine energije drugog stupnja.⁹⁷

2.2.3.3. Učenje naprednog reikija

Nakon drugog stupnja dolazi do usvajanja naprednog reikija koji se naziva i majstorski stupanj ili postajanjem majstora reikija. Za prijelaz u inicijaciju naprednog reikija također je potrebno da prođe dovoljno vremena za usvajanje usklađivanja i simbola primljenih u drugom stupnju. Iako to razdoblje nije točno određeno i može se razlikovati kod svake osobe, često se spominje potreban period i do šest mjeseci. Ovdje već nazvani i majstorima reikija imaju veliku snagu iscjeljivanja, ali i veliku odgovornost koju sa sobom nosi taj stupanj. Kvaliteta energije ovdje primljena je

⁹⁶ Usp. *Isto*, 57-58.

⁹⁷ Usp. *Isto*, 58.

mного finija ili viša, snažnija a ipak suptilnija. Ona se dobija po primljenima još dva usklađivanja i simbolom majstora reikija, te se njegovo značenje i primjene potpuno objašnjavaju. Namijenjen je prvenstveno onima koji žele biti vrhunski u iscjeljivanju, ali nemaju želju za prenošenje znanja o reikiju na druge. Tečaj traje 2 dana od kojih se prvi dan prolazi 1. i 2. inicijacija, a drugi dan 3. inicijacija, u simbol majstora, koji u sebi sadrži sva tri simbola reikija iz drugog stupnja i može se koristiti zasebno ili u kombinaciji s njima.⁹⁸

2.2.3.4. *Majstorsko/učiteljski stupanj*

Ova razina reikija se razlikuje se od majstorskog stupnja po tome što je osoba s njime osposobljena prenositi znanje reikija drugima, radi čega može i sama inicirati u reiki i imati svoje vlastite učenike. Jer se podrazumijeva posjedovanje simbola majstora iz naprednog reikija, ovdje se poučava kako uskladiti druge ljude i naučiti ih različite razine reikija. Upravo ovdje, s učiteljskim stupnjem, majstor reikija postajete odgovoran za sve one, kojima se znanje o reikiju, u njegovom što čistijem i izvornijem obliku predaje. Biti majstor reikija poseban je poziv, iako nije potrebno biti posebna osoba da bi netko postao majstorom/učiteljem reikija. Mišljenje je, da su često najbolji učitelji reikija oni koji iskreno žele pomagati drugima.⁹⁹

2.2.4. Primjena reikija

Prije nego pređemo na potpuno praktični dio reikija, odnosno same tretmane i pitanja djelotvornosti istih, spomenut ćemo ukratko pet reiki načela bez kojih predstavljanje reikija, u neku ruku, ne može proći. Ovih pet načela je izvorno postavio japanski car Meiji (1868.-1912.) kao vodilje za ispunjen život, a Usui ih je prihvatio kako bi pomogli u kanaliziranju univerzalne životne energije. Ova su načela, jednostavno put ka povećanju svjesnosti makro i mikro kozmosa. Prvo načelo glasi: „danas se nemoj ljutiti“. Ljutnja je znak da se ide protivno prirodnom tijeku događaja. Kada se prepoznaju znakovi ljutnje koji zahvaćaju osobu, tada je prvi korak postati svjestan toga, osmotriti je i zatim otpustiti. Treba se čuvati poistovjećivanja nas samih sa osjećajima. Autor predlaže kao lijek protiv ljutnje dinamičku meditaciju, a njome se služe i psiholozi i psihoterapeuti u oslobađanju stresa i emocija. Drugo načelo glasi:

⁹⁸ Usp. *Isto*, 58.

⁹⁹ Usp. *Isto*, 59.

„danas nemoj brinuti“. Izvor brige je strah od promjena, jer nam je to nepoznanica i ne znamo kako ćemo se snaći u nekoj novoj okolnosti ili ako već imamo loše iskustvo određene situacije. Mi želimo uvijek svoj dobitak, ali stvari možda neće izaći kakve ih očekujemo. Još jedan uzrok brige, a pozadina je naš ego. Ovo načelo poručuje da je univerzum jedan, ali ga egom razaramo u komadiće. Treće načelo glasi: „danas budi zahvalan za mnoge blagoslove“. Svako novo iskustvo treba gledati novim očima, a to nije uvijek lako. Diviti se okolini, ljubavnom partneru, najsitnijim detaljima u svakodnevnicima stvara priliku da nađemo mjesto u lijepoj životnoj priči. Skloni smo gledati na vlastite i tuđe živote iz vrlo skućenog gledišta, bez povjerenja i radosti, a time ne poznajemo cjelinu. Četvrto načelo: „danas radi predano“ odnosi se na meditativnu praksu. Predan rad odnosi se na naš rad na samima sebi, meditaciju i posvećenje vremena duhovnom rastu. Postoji značajna razlika u vrijednostima između unutarnjeg i vanjskog svijeta. U vanjskom svijetu se radi prema nekom cilju, dok u nutarnjem sadašnji trenutak jedino je vrijeme koje postoji. Preporuča se vježbati svjesnost ili meditaciju u svakodnevnim aktivnostima. Reiki je usmjeren stjecanju istovjetnog stanja uma. Meditacija ne može biti prisilna, no ipak je potrebno krenuti na taj put. Na koncu, peto načelo glasi: „danas budi ljubazan spram drugih“. Sve hijerarhije koje postoje su čovjekovo djelo, a njihov učinak je vidljiv u razaranju okoliša, globalnom zagrijavanju, neprekidnim ratovima itd. Ovo načelo je potrebno razumjeti unutar sebe, jer prijaznost spram svih bića mora uključivati i nas same. Mi trebamo biti ta polazna točka ljubavi.

100

Već nakon prvog primljenog stupnja reikija, osoba je sposobna upotrijebiti energiju koju posjeduje i tako početi prakticirati reiki.

»Glavna namjera reikija je unaprijediti snagu i kakvoću energije s uključivanjem u univerzalnu energiju životne snage. Na dubokoj podsvjesnoj razini ta je energija dio naše vlastite unutarnje prirode. Ona prožima sav prostor i vrijeme, uvijek je spontano nova, savršena, a ipak drevna, bezvremenska i nepromjenljiva.«¹⁰¹

U reiki tretmanu ruke se polažu na primatelja u dvanaest ili više položaja, koji odgovaraju osnovnim čakrama i energetskim središtima u tijelu. U svakom položaju se

¹⁰⁰ Usp. F.A. PETER, *Reiki vatra*, Zagreb, 2004., 31-33.

¹⁰¹ *Isto*, 62.

zadržava po pet minuta, a energija nalazi za to vrijeme put gdje je najpotrebnija. Nije nužno dodirivati primatelja, već se mogu držati ruke nekoliko centimetara od tijela. Potpun tretman traje oko sat vremena, ali se po potrebi može skratiti. Moguće je određene dijelove tijela tretirati odvojeno. Reiki tretman ne treba izazivati napor, jer ukoliko ga ima to znači da se izvlači i raspršuje „loša“ energija, a to nije cilj. Također se daju upute o klimatizaciji, osvjetljenju i udobnosti prostorije u kojoj se obavlja reiki tretman. Može se obavljati na stolu na masažu, ali i na krevetu, fotelji ili na pripremljenom podu. Prostorija se može ukrasiti svijećama, slikama, kipovima „prosvjetljenih“ bića i drugim predmetima koji na djeluju smirujuće. Može biti tišina u prostoriji ili neka tiha klasična, New Age glazba što ovisi o stilovima. Poziva se na zahvalnost sve prisutne zbog doticaja s božanskim, to jest univerzalnom životnom energijom. Daju se praktične upute osobi koja prima reiki, kao što su stavovi koje treba da zauzme, kako da se ponaša tijekom tretmana itd. Za sve dalje što slijedi, kaže autor da se razlikuje od osobe do osobe. U pitanju su uglavnom osjećaji koje svatko može drukčije doživjeti i opisati.¹⁰²

2.2.5. Tvrdnje o djelotvornosti i odgovor znanosti

Mnogi promicatelji reikija tvrde kako reiki otklanja bol, te donosi olakšanje i prosvjetljenje. Isti oni tvrde da reiki može izliječiti gotovo sve: najteže fizičke bolesti, onda psihološke i duhovne poteškoće, teške ovisnosti, čak da i kršćani mogu pomoću reikija ostvariti svoj iscjeliteljski poziv. O tome se govori na način da je energija koju reiki koristi ista ona koju kršćani zovu Duh Sveti. Istu tu životnu energiju vodi Bog, baviti se reikijem znači nasljedovati Isusov iscjeliteljski primjer kao i da su takvi ljudi pod posebnom Božjom zaštitom.¹⁰³ Nadalje, ako bismo htjeli razvrstati sve postojeće primjene reikija, ona ih možemo svrstati u tri kategorije: terapija, put razvoja osobnosti i put duhovnog razvoja. Poimanje reikija kroz terapiju gledamo kao oslonac same biti reikija na istočnjačku mističku antropologiju (aure, meridijani i čakre). Što znači da je ovdje zastupljen panteistički monizam. Sve postojeće je jedna božanska energija koja je u stalnom kretanju. Iscjeljenje se događa prijenosom te energije na pacijenta putem iniciranog majstora reikija, koji je ovdje samo posrednik, u vidu nekog medija ili kanala božanske energije. U tom vidu zdravlje predstavlja ravnotežu pozitivnih i negativnih

¹⁰² Usp. *Isto*, 46-48.

¹⁰³ Usp. D. MATHUNA, W. LARIMORE, *Alternativna medicina*, Denona, 2009., 285.

energija u tijelu, dok je bolest znak da je ta ravnoteža negdje narušena ili zapriječena. U drugom slučaju koji smo naveli, primjena reikija kroz put razvoja osobnosti, je riječ o pet reiki principa kao i drugim pozitivnim stavovima u životu kojim se promiče cjelovit razvoj osobe. Posljednji način primjene reikija se odnosi na put duhovnog razvoja. Tu je važno istaknuti da je upravo to primarni cilj reikija, a ne iscjeljivanje dok je konačnica prema kojoj putuje reiki, prosvjetljenje (satori) koje je istovjetno budističkom.¹⁰⁴

A što znanost kaže o reikiju? Zapravo je malo članaka posvećeno analizi slučaja pacijenata koji su se oporavili nakon reikističkog liječenja. »Trima je malim istraživanjima ustanovljeno da reiki pomaže u opuštanju i otklanjanju straha, ali nisu imala kontroliranih skupina s pomoću kojih bi se djelovanje reikija usporedilo s djelovanjem drugih tehnika za opuštanje ili s placeboom.«¹⁰⁵ Nadalje, u opsežnom je pregledu pronađeno pet kontroliranih pokusa, od kojih dva nisu ustanovila opuštanje pri reikiju u usporedbi s oponašanim kretnjama, koje su bile placebo. Daljnjim istraživanjem, nisu ustanovljene razlike između skupina koje su liječili reiki majstor, početnik ili da je bio u pitanju placebo efekat.

2.2.6. Dodatak

Kakav je unutarnji odnos među pojedinim reiki školama? Na to pitanje najbolje odgovara F.A. Petter: »Izgleda da su u nekom trenutku Istok i Zapad krenuli odvojenim putovima. Danas je svijet reikija u previranju. Jedna škola ne prihvaća drugu kao ispravnu i izvornu, a situacija između različitih reiki učitelja u Sjevernoj Americi i Europi graničio se s ratom.«¹⁰⁶ Sudbina je reikija na Zapadu konzumistička što znači da reiki na Zapadu postaje sve više stvar ponude i potražnje, kao što je situacija i s jogom. Zapadnjaci su tradicionalne istočnjačke „putove spasenja“, koji se na Istoku slijede čitava života, sveli na ubrzane vikend tečajeve i eksploatiraju ih u terapijske svrhe. Rezultat toga je da novonastali reiki majstori Zapada, kombiniraju reiki s drugim magijskim i ezoterijskim učenjima: bioenergijom, kristaloterapijom, uporabom dragog kamenja, hipnoterapijom, regresoterapijom, itd.¹⁰⁷ Razlika između reikija i drugih energetskih iscjeliteljskih tehnika, uočava se u samoj podijeli religija u dvije kategorije

¹⁰⁴ Usp. J. BLAŽEVIĆ, *Sve što katolik treba znati o reikiju*, 42-43.

¹⁰⁵ D. MATHUNA, W. LARIMORE, *Alternativna medicina*, 286.

¹⁰⁶ F.A. PETTER, *Reiki vatra*, 57.

¹⁰⁷ Usp. J. BLAŽEVIĆ, *Sve što katolik treba znati o reikiju*, 44.

od strane reiki učitelja. Prvu kategoriju predstavljaju iscjelitelji koji se služe vlastitom energijom, dok drugu kategoriju predstavljaju „mediji“ koji ne iscjeljuju na vlastitom energijom nego su kanali „univerzalne životne energije“. Reiki, po takvoj podjeli, pripada jedinstvenoj grupi inicijacijskih iscjeliteljskih tehnika u kojima se energija prenosi isključivo kanaliziranjem iste.¹⁰⁸

Na koncu, možemo još predstaviti kakvo je stanje s reikijem u Hrvatskoj. Već desetljećima, reiki je široko rasprostranjen diljem Hrvatske, a o njemu je dostupna i mnogobrojna literatura kao i zastupljenost na internetu. »Postoje mnogobrojne škole među kojima smo zapazili: Tibetanski Reiki, Karuna Reiki, Karuna Gautama Reiki, Usui Reiki, Lghtarian Reiki, Skhm-Seichim Reiki, Reiki inteziv, Reiki Usui Shiki Ryoho itd.«¹⁰⁹ Reiki majstorica Vera Aleksander donosi jedan primjer koji nije svakidašnji. Riječ je, po njezinom zahtjevu od svojih reiki učenika, odnosno kandidata, da moraju biti ili tek postati katolici kako bi ih mogla tretirati reikijem. Mediji su prenijeli vijest kako je, predvođeno njome, tridesetak članova, u župi Hrašćina (Hrvatsko zagorje) zatražilo sakramente. To nam pokazuje da postoje čak učitelji reikija koji nisu svjesni, da su već od svoje prve inicijacije, skrenuli s kršćanskog pravovjerja.¹¹⁰

¹⁰⁸ Usp. *Isto*, 44.

¹⁰⁹ *Isto*, 45.

¹¹⁰ Usp. *Isto*, 45.

3. Suprotnosti New Agea i kršćanstva

U zadnjem poglavlju ovoga rada razlažemo neprihvatljive postavke New Agea nasuprot temeljnih istina kršćanske vjere. Objašnjavamo razliku između kršćanskog osobnog Boga i boga New Agea, poimanog samo kao energija svemira, te razliku poimanja čovjeka kao slike Božje i čovjeka sebi samodostatnog.

3.1. NEPRIHVATLJIVE POSTAVKE NEW AGEA

Kada govorimo o neprihvatljivim postavkama New Agea u odnosu na kršćansku vjeru prva u nizu nekoliko koje ćemo navesti jest monizam, dakle vjerovanje prema kojem sve što postoji jest jedno, prožimajuće i međuovisno. Naime, sve ostalo je zapravo privid ili obmana, a shvaćanje Boga i čovjeka nije shvaćanje kako su i Bog i čovjek osobe. Ovdje također izostaje vjerovanje u osoban susret Boga i čovjeka, nego čovjek pronalazi Boga u samome sebi, te je, drugim riječima, čovjek sam Bog, dio kozmičke svijesti, univerzuma, a čovjek je u njemu određeni val u velikom kozmičkom oceanu. Čovjek treba aktivirati u sebi božanske sposobnosti te sve ono što se pripisuje Bogu može i on sam što je potpuno neprihvatljiva postavka za kršćanstvo.¹¹¹

»Monizam kao temeljna premisa New Age pokreta potpuno je strana kršćanskome nauku koji drži da Božje stvorenje nije nedjeljivo jedinstvo, nego stvorena različitost u kojoj se nalaze ljudi, životinje, stvari, događaji. Knjiga Postanka već u prvom poglavlju izričito napominje kako je Bog stvorio različite stvari te kako je odijelio svjetlo od tame, dan od noći, nebo od zemlje i sl. Sve stvorene stvari nisu ujedinjene u sebi, nego u planu i nakani Božjoj: „Ujediniti sve u Kristu“.«¹¹²

O ovome možemo pročitati u poslanici Kološanima gdje se progovara o Kristovom prvenstvu. Prema crkvenom nauku, čak se i sam Bog nije objavio kao neizdiferencirano jedinstvo, već nam je objavio tro-jedinstvo Oca, Sina i Duha Svetoga, dakle Trojstvo.¹¹³

»On je slika Boga nevidljivoga, Prvorodenac svakog stvorenja. Ta u njemu je sve stvoreno na nebesima i na zemlji, vidljivo i nevidljivo, bilo Prijestolja, bilo

¹¹¹ Usp. M. NIKIĆ, *Slika Boga u vjerskim sljedbama i novim religijskim pokretima*, Zagreb, 2003., 259.

¹¹² *Isto*, 260.

¹¹³ Usp. *Isto*, 260.

Gospodstva, bilo Vrhovništva, bilo Vlasti -sve je po njemu i za njega stvoreno: on je prije svega i sve stoji u njemu. On je Glava Tijela, Crkve; on je Početak, Prvorodenac od mrtvih, da u svemu bude Prvak. Jer svidjelo se Bogu u njemu nastaniti svu Puninu i po njemu - uspostavivši mir krvlju križa njegova - izmiriti sa sobom sve, bilo na zemlji, bilo na nebesima« (Kol 1, 1-17).

Vlastitost kršćanske vjere jest ispovijedanje vjere u Boga u trima osobama. Bog objavljuje sebe i svoju ljubav te se daruje čovjeku u Sinu i Duhu Svetomu. Iako je jedan Bog, u njegovom božanstvu stoje tri osobe, a to su: Otac, Sin i Duh Sveti. Sve tri božanske osobe su iste biti, jednake moći i slave, oni djeluju kao monarhija, jedno u trojem. Trojstvo božanskih osoba još uvijek shvaćamo kao neistraženu tajnu neshvatljivu ljudskom razumu te polazna točka za shvaćanje božanskih osoba može biti samo Božja objava u Isusu Kristu. Možemo reći kako u Starom zavjetu ne postoji izričito spominjanje Boga kao Trojstvo, ali pronalazimo mnoštvo naznaka o Trojedinom Bogu. Jedan od takvih naznaka je upravo i Božje ime Elohim, koje u knjizi Postanka pronalazimo u množini. Pronalazimo nekoliko izričaja iz knjige Postanka koje upućuju na množinu u Bogu, a citirati ćemo ih u nastavku:¹¹⁴

»Načinimo čovjeka na svoju sliku.« (Post 1, 26); »Evo, čovjek postade kao jedan od nas.« (Post 3, 22); »Hajde da siđemo i jezik ima pobrkamo.« (Post 11, 7).

Postoje i drugi dijelovi Staroga zavjeta u kojima možemo vidjeti iste naznake, primjerice u knjizi Izlaska pronalazimo:

»A sad me Gospod Jahve šalje s duhom svojim.« (Iz 48, 16); »Duh Jahve Gospoda na meni je, jer me Jahve pomaza, posla me da radosnu vijest donesem ubogima...« (Iz 61, 1).

3.2. BIBLIJSKI ISUS KRIST

Postoji teorija prema kojoj je Isus boravio u Indiji. Prema pristašama New Agea prebivajući na Istoku učio je senzacionalna čudesa, poput iscjeljivanja, upravljanja prirodom, izbacivanja demona, uskrsavanja mrtvacu, ali takva legenda nema uporište u Bibliji niti bilo kakvih dokaza koje bi smatrali održivim u pripovijetkama i legendama. Postavljamo pitanje ako su svi ti učitelji poput Isusa, zašto nitko od njih nije postao

¹¹⁴ Usp. S. JAMBREK, *Kršćanstvo i New Age duhovnosti*, Zagreb, 2005., 84.

toliko poznat kao Krist te zašto su slijedili i proslavili Krista, a ne ostale učitelje ako su i oni imali božansku snagu?¹¹⁵

»Isus i Krist nisu dvije odvojene osobe ili entiteti, već je Isus Krist jedna te ista osoba. Isus nije postao Krist u odrasloj dobi, kako to tvrde neki New Age spisatelji, već bijaše „jedan“ i „jedini“ Krist od samoga početka. Djela apostolska navješćuju da je Isus iz Nazareta Mesija (Dj 17, 3; 18, 5 i dr.) koji ispunjava mesijanska očekivanja Staroga zavjeta i donosi spasenje.«¹¹⁶

Biblijskim spisima, ali i arheološkim istraživanjima dokazujemo i biblijskog i povijesnog Isusa Krista. Biblijski spisi ukazuju na Isusovo odrastanje u Nazaretu. O njegovu prisustvu svjedoče evanđelisti. Stoga zaključujemo da Isus u to vrijeme nije mogao boraviti u Indiji.¹¹⁷ Evanđelisti su zapisali:

»I dođe (Isus) u Nazaret, gdje bijaše othranjen.« (Lk 4, 16); »A Isus pak bijaše veoma poznatu u Nazaretu i njegovoj okolici. U zavičaju njegovom poznavahu ga kao drvodjelju« (Mk 6, 3); »Nije li ovo drvodjeljin sin? Nije li mu majka Marija, a braća Jakov, i Josip, i Šimun, i Juda?« (Mt 13, 55); »Nije li ovo sin Josipov?« (Lk 4, 22)

Sve ovo upućuje na dobro poznavanje Isusa u njegovoj okolini. Prema Svetome pismu njegovi mještani promatrali su u čudu Isusovo mudro tumačenje iz Knjige proroka Izaije. Osim toga, židovski prvaci, pratili su Isusov svaki korak ne bi li ga uhvatili u nečemu što čini loše upravo kako bi ga mogli osuditi. Dakle, da je boravio na Istoku židovski bi ga pismoznanci vrlo brzo osudili za idolatriju i krivo učenje.¹¹⁸ »Utjelovljenje Isusa Krista je događaj u kojemu je vječni Sin Božji uzeo na se narav čovječju i rodio se od djevice Marije. Pismo jasno kaže da se Krist – osoban i vječni Bog – utjelovio djevičanskim rođenjem.«¹¹⁹ »Anđeo joj odgovori: Duh Sveti sići će na te i sila će te Svevišnjega osjeniti. Zato će to čedo i biti sveto, Sin Božji.« (Lk 1, 35)

Dok je Isus boravio i služio ljudima na Zemlji njegovi učenici te svi koji su imali priliku doći u doticaj s Kristom, svjedočili su o njegovoj potpunoj moći nad prirodom,

¹¹⁵ Usp. *Isto*, 95.

¹¹⁶ *Isto*, 94.

¹¹⁷ Usp. *Isto*, 95.

¹¹⁸ Usp. *Isto*, 95.

¹¹⁹ *Isto*, 94.

demonima, smrću i bolestima. Uskrsnuvši od mrtvih Isus je uzašao na nebo i sjedi s desna Bogu Ocu. Pokorivši pod sobom anđele, vlasti i sile, Krist sada vlada svime. O ovome nam svjedoči i Prva Petrova poslanica.¹²⁰

»Doista, i Krist jednom za grijeh umrije, pravedan za nepravedne, da vas privede k Bogu - ubijen doduše u tijelu, ali oživljen u duhu. U njemu otiđe i propovijedati duhovima u tamnici koji bijahu nekoć nepokorni, kad ih ono Božja strpljivost iščekivaše, u vrijeme Noino, dok se gradila korablja u kojoj nekolicina, to jest osam duša, bi spašena vodom. Njezin protulik, krštenje - ne odlaganje tjelesne nečistoće, nego molitva za dobru savjest upravljena Bogu - i vas sada spašava po uskrsnuću Isusa Krista koji, uzašavši na nebo, jest zdesna Bogu, pošto mu bijahu pokoreni anđeli, vlasti i sile.« (1 Pt 3, 19-22)

»Isusovo je božanstvo potvrđeno njegovim djelima, djelima koja nije mogao učiniti nijedan čovjek, već jedino Bog. Isus Krist jest Bog koji je stvorio svemir, Bog u kojemu sve stoji, Bog koji oprašta grijeh.«¹²¹ Za vrijeme svoga zemaljskoga života, dok je još obitavao u tijelu, Isus je prinosio molitve s jakim vapajima i suzama. O tome nam svjedoče spisi Mt 26, 36-40 te Lk 2, 52. Nakon svoje smrti i uskrsnuća Isus se pokazao mnogim ljudima čime je potvrdio svoje poslanje te ljudsko-božansko jedinstvo. Za razliku od ostalih „učitelja“ koje New Age navodi, Isus je bio pravi Bog i pravi čovjek.¹²² U Ivanom evanđelju pronalazimo ovu rečenicu: »Ja sam Put, Istina i Život: nitko ne dolazi Ocu osim po meni.« (Iv 14, 6). Ovdje Isus jasno iskazuje svoju jedinstvenost te spasiteljsku ulogu. Isus je spasitelj ljudskoga roda te je umro i uskrsnuo za ljudski rod, preuzevši grijeh svijeta na sebe kao jaganjac. Kako je sv. Petra Duh Sveti obdario, tako je i propovijedao pismoznancima, starješinama, narodnim poglavarima i drugima, mudrost spasenja jedino po Kristu i u imenu Isusa Krista Nazarećanina.¹²³

»Isus je rekao: „Ja sam Put“, a ne „Ja sam jedan od puteva“. To je isključiva izjava. Isus je isključio sve ostale staze i puteve koje zamišljaju ljudi. Budući da je Isus Put, jedini put kojim ljudi mogu doći do Boga, tada nitko drugi – ni

¹²⁰ Usp. *Isto*, 96.

¹²¹ *Isto*, 96.

¹²² Usp. *Isto*, 97.

¹²³ Usp. *Isto*, 96-97.

Muhamed, ni Konfucije, ni Buda, ni bilo tko drugi – nije put do Boga. Jednako tako nitko ne može ukazati na put do Boga ukoliko ne ukazuje na Krista, koji jest Bog.«¹²⁴

3.3. ČOVJEK STVOREN NA SLIKU BOŽJU

Upravo suprotno učenjima New Agea, kršćanstvo naučava čovjekov osoban odnos s Bogom te čovjekovu stvorenost na sliku Božju. Stoga, važno je ~~naime~~ ukazati na jednu od temeljnih razlika i neprihvatljivih postavki New Agea kako je čovjek Bog. Čovjek, naime, nije Bog. »Čovjek je sličan svome Stvoritelju po tome što je osoba, što misli, djeluje i ljubi, ali nije beskonačan, svemoćan, sveznajuć i sveprisutan kao Bog. Čovjek je osobno, ali konačno biće, Bog je osobno i neograničeno biće. Čovjek je stvorenje, Bog je Stvoritelj.«¹²⁵ Često u Bibliji pronalazimo osude čovjekovih pokušaja postajanjem Boga jer čovjek je, naime, oduvijek pokušavao sebe staviti na prijestolje. O tome nam govore slijedeća poglavlja: Iz 14, 13-15; Ez 28, 1-2; Dj 12, 21-23. Promotori New Agea zloupotrebljavaju biblijske pojmove i proglašavaju čovjeka samodostatnim i samim Bogom, zato je važno i potrebno osvjetliti pojam čovjeka kao slike Božje. Upravo nam Biblija govori o čovjekom dostojanstvu i to već u svojim prvim poglavljima Knjige Postanka.¹²⁶ »I reče Bog: Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pticama nebeskim i stoci – svoj zemlji – i svim gmizavcima što puze po zemlji! Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih.« (Post 1, 26-28)

»Nadalje izraz „slika Božja“ po sebi znači sličnost Bogu. Rekavši da je čovjek lik Boga, biblijski pisac je zaštitio Židove da se ne klanjaju likovima koje se smatralo u poganskom okolišu božanstvima, vjerujući da u njima prebiva bog. Biblijski pisac je jasno rekao da je samo čovjek lik Boga i to ne neki posebno uzvišeni ili čovjek na visokom položaju, nego jednostavno svaki čovjek, čovjek kao takav.«¹²⁷

¹²⁴ *Isto*, 97.

¹²⁵ M. NIKIĆ, *Slika Boga u vjerskim sljedbama i novim religijskim pokretima*, 263.

¹²⁶ *Usp. Isto*, 263.

¹²⁷ *Isto*, 265.

Kada kažemo da je čovjeka Bog stvorio na svoju sliku, tu prvenstveno mislimo kako ga je Bog osposobio da očituje u sebi Božje crte. Darovao mu je sposobnost: postojanja, govora, rada, igra, singularnost, pluralnost i vladalaštvo.

»Čovjek je dobio od Stvoritelja, prema svećeničkom izvještaju o stvaranju, ne zapovijed, nego blagoslov da zauzme zemlju, i upravlja stvorenjima. S obzirom na taj svijet čovjek je njegov dio, također stvorenje. S obzirom na Boga, ljudsko je biće slika Božja, Stvoriteljev predstavnik, čijim bi angažmanom svijet nastavio rasti u ritmu koji je inicirao Stvoritelj, tj. lijepo i dobro.«¹²⁸

Na koncu je važno spomenuti da je Isus Krist savršena slika Božja. Upravo u Isusu Kristu vidimo crte čovjeka kao slike Božje. U njemu se savršeno očituje punina božanstva kao i njegovo čovječstvo. Uistinu, Isus Krist je pravi Bog i pravi čovjek.¹²⁹ Na kraju ovoga naslova, zaključili bismo sa slijedećim rečenicama autora Mije Nikića koje najbolje opisu srž svega onoga što smo detaljnije razlagali kroz ovo, te kroz prethodna poglavlja.

»Iz svega što je dosada rečeno o ideologiji i duhovnosti New Agea očito je da je njegova glavna oznaka sinkretizam. Sinkretizam modernog gnosticizma želi reći: „Nije važno što vjerujete, ni u kojega boga vjerujete, glavno je da to za vas vrijedi!“ Budući da je sinkretizam glavna oznaka New Age pokreta, onda je i slika Boga koju taj pokret nudi nužno sinkretistička. „Mješavina“ je raznih crta i karakteristika mnogobrojnih ideologija i vjerovanja. Tako o slici Boga koju nudi New Age postoje karakteristike proizašle iz pozapadnjačene verzije Vedanta hinduizma s primje-sama taoizma, Zen budizma i starih babilonskih i egipatskih religija.«¹³⁰

3.4. DUH SVETI JE BOG

Budući da New Age Boga poima kao energiju koja sve prožima, važno je detaljnije objasniti treću osobu Presvetog Trojstva, tj. Duha Svetoga i njegovo djelovanje. Duh

¹²⁸ P. VIDOVIĆ, „Ekologija na prvoj strani Biblije: Čovjek, Božja slika, u svijetu, u: *Ekologija-znanstveno-etičko-teološki upiti i obziri*, V. POZAIĆ (ur.), Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, 1991., 84-85.

¹²⁹ Usp. M. NIKIĆ, *Slika Boga u vjerskim sljedbama i novim religijskim pokretima*, 266.

¹³⁰ *Isto*, 266.

Sveti jednak je Bogu Ocu i Bogu Sinu. O tome nam svjedoči apostol Pavao u Prvoj poslanici Korinćanima.¹³¹ »Vaše je tijelo hram Duha Svetoga, koji stanuje u vama i koji vam je dan od Boga.« (1 Kor 6, 19); »Ne znate li da ste hram Božji i da Duh Božji prebiva u vama?« (1 Kor 3, 16).

Sveto Pismo naziva Duha Svetoga Bogom, njegova svojstva su božanska: vječnost, sveprisutnost, sveznanje, svemoć, svetost, predznanje i ljubav. Duh Sveti je vodio i vodi kršćane. Sveto Pismo svjedoči o njegovom sudjelovanju u stvaranju, u uskrsnuću Isusa Krista, u krštenju, tj. novom rađanju, u posredovanju za svete te u obnavljanju i nadahnuću ljudi.¹³² Važno je istaknuti kako Duh Sveti nije neodređeno eterično biće ili nekakva neosobna sila. Duh Sveti je osoba i Bog. Njegova služba je savjetovanje vjernika. Pokazuje nam ljubav i osjeća je zahvaljujući svom beskonačnom umu i sposobnosti saznavanja.¹³³

»Vrijedno je zamijetiti da Duh Sveti posreduje za život, on nije život, Isus Krist je Život. Osobe koje prihvate Isusa Krista kao osobnog Spasitelja primaju vječni život. Sam čin preporoda i posredovanja novoga života u Isusu Kristu je djelo Duha Svetoga.«¹³⁴ Duh Sveti oduvijek je savjetovao i vodio vjernike. Za primjer uzimamo govor Filipu, Petru i crkvama, zatim njegov govor Crkvi u Antiohiji o odvajanju Barnabe i Savla za djelo koji ih je odredio. Knjiga Otkrivenja nam također svjedoči o Duhu Svetomu.¹³⁵ Ponekad je teško razlikovati djelo Duha Svetoga od djela Boga Oca i Boga Sina jer pronalazimo mnoge aktivnosti u kojima Bog Otac djeluje kroz Sina u sili Duha Svetoga. Duha svetoga shvaćamo kao saveznika Boga i Sina, točnije on jest božanski izvršitelj savjeta i namjera Božjih.¹³⁶ Na samome kraju ćemo završiti sa citatom iz Matejevog evanđelja u kojem nam svjedoči Krist.

»Isus im pristupi i prozbori: „Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetog i učeći ih

¹³¹ Usp. S. JAMBREK, *Kršćanstvo i New Age duhovnosti*, 102.

¹³² Usp. *Isto*, 102.

¹³³ Usp. *Isto*, 102.

¹³⁴ *Isto*, 102.

¹³⁵ Usp. *Isto*, 103.

¹³⁶ Usp. *Isto*, 103.

čuvati sve što sam vam zapovjedio!“ „I evo, ja sam s vama u sve dane - do svršetka svijeta.“« (Mt 28, 18-20).

3.5. OPASNOST YOGE I REIKIJA

Na Zapadu pronalazimo predstavljanje yoge kao lagane tjelovježbe i terapije za opuštanje koju pronalazimo u lječilištima, domovima za umirovljenike ili pak u programima naobrazbe za mlade i odrasle, te sl. Kako smo u prethodnom poglavlju razlagali korijene yoge, možemo vidjeti da je ona puno više od toga, iako se ~~ona~~ uglavnom reklamira kao uspješan način opuštanja od stresa. Svaki kršćanin, ali i osoba koja želi znati više o samoj yogi, treba biti svjesna kako yoga ima religijsku pozadinu, odnosno klanjanje bogu sunca.¹³⁷ »Tjelesnim stavom „Pozdrav suncu“, kojim mnogi započinju sat yoge, klanja se hinduskom bogu sunca, a pozdrav „namaste“ kojim se završavaju satovi yoge, doslovno znači »klanjam se Bogu u tebi.«¹³⁸ Poneki tvrde kako nema jasnih razloga radi kojih bi kršćanin osuđivao svaki oblik yoge jer nekima mogu koristiti i neće imati duhovnih problema. Međutim, moramo naglasiti kako nije važna samo korist. U Svetom Pismu pronalazimo savjet Pavla: »Sve mi je dopušteno! Ali sve ne koristi« (1 Kor 6, 12). Sagledavši podrijetlo yoge i duhovne prijepore povezane s njom, važno ~~bi bilo~~ pitanje njezinim zagovornicima glasilo bi: mogu li pokazati zašto bi uz toliko drugih vrsta tjelovježbe, vježbi disanja, rastezanja ili sličnog, koji ne potječu iz duhovnih izvora, čovjek odabirao baš ovaj oblik vježbe?¹³⁹ Kada usporedno govorimo o reikiju također pronalazimo veliku povijest i nekršćansku pozadinu. Promicatelji reikija govore o otklanjanju boli te olakšanju i prosvjetljenju pomoću reikija. U ponekim bolnicama u SAD-u i Novoj Engleskoj pronalazimo nuđenje svim pacijentima „usluge“ reikija pred operaciju, jedino u slučaju nepristanka liječnika. Nudi se općenito radi boljeg zdravlja i opuštanja. Pronalazimo tvrdnje kako kršćani pomoću reikija mogu ostvariti iscjeliteljski duh. Tvrdnje sežu toliko daleko do poimanja reikija kao legitimnog načina uporabe iscjeliteljskog dara ili da je pak samo drukčiji naziv za Duha Svetoga, ali nema govora o onome što se radi iscjeljenja smije ili ne smije činiti. Smatrati ove tvrdnje vjerodostojnima jest naivno te može biti opasno.¹⁴⁰

¹³⁷ Usp. D. MATHUNA, W. LARIMORE, *Alternativna medicina*, 204-206.

¹³⁸ *Isto*, 206.

¹³⁹ Usp. *Isto*, 206.

¹⁴⁰ Usp. *Isto*, 285.

»Biblijsko je učenje o duhovnom zlu vrlo jasno. Biblija Sotonu naziva ocem laži (Iv 8, 44) i prijevarnim anđelom svjetla (2 Korinćanima 11, 14). zanemarimo li to, možemo postati neoprezni poput onih kršćana za koje se na istoj internatskoj stranici tvrdi kako „reiki prakticiraju sigurni u svoje uvjerenje, s Božjom zaštitom i vodstvom u nasljedovanju Isusova iscjeliteljskog primjera“. Takav pristup ne uzima u obzir našu obavezu da kritički prosuđujemo o svojim postupcima. Takvim bi se načelom mogao opravdati svaki postupak za koji kršćanin smatra da ga Bog na njega poziva. Bog nas neće nužno zaštititi budemo li gradskim ulicama vozili brzinom od sto pedeset kilometara na sat; zato nema jamstva ni da će nas zaštititi ako se neoprezno upustimo u neko duhovno područje.«¹⁴¹

Na kraju, kada smo obrazložili opasnosti yoge i reikija, navodimo i nešto što je pak kršćansko, a dozvoljeno nam je, te je prije svega sigurno. Govorimo o kršćanskoj meditaciji. Moguće je uz pomoć tehnika disanja meditirati uz tekstove Svetoga Pisma, tada je važno razlikovati kontemplaciju od meditacije.

»Meditacija, u klasičnom smislu riječi, znači razmatranje. U meditaciji se aktiviraju duševne moći: razum, volja i osjećaji koje razvijamo pomoću slike, riječi ili prirode. Meditirati se može o nekom tekstu, slici ili predmetu pokušavajući proniknuti u tajnu Boga. To je put k Bogu putem osjetila i razuma. Na meditativnom putu događa se aktivno čišćenje. Meditacija čisti i jača razum, volju i osjećaje, te razvija osobnost i djeluje terapijski. Meditacija može voditi u dublje slojeve naše svijesti, ona je priprema za kontemplaciju u kojoj se duševne moći umiruju. Kontemplacija je vježba čiste Božje prisutnosti.«¹⁴²

Pronalazimo definiciju patera Stantona gdje je odlično definirana razlika između kontemplacije i meditacije. »Meditacija je osloboditi se od svjetovnih stvari da bi se moglo više okrenuti Božjim stvarima. Kontemplacija je osloboditi se od Božjih stvari da bi se okrenulo samome Bogu.«¹⁴³ Kada htjeli objasniti kršćansko meditiranje definirali

¹⁴¹ Isto, 285.

¹⁴² Jeka tišine – kršćanska zajednica kontemplativne molitve, *Što je kršćanska meditacija?*, <https://www.jeka-tisine.org/scaronto-je-krscaron263anska-meditacija.html>, (20.08.2021.)

¹⁴³ Isto.

bi ga kao razmatranje svetih tekstova ili slika. Postoji nekoliko vrsta meditacija koje razlikujemo.¹⁴⁴ To su:

»1) meditacija Svetoga Pisma (*lectio divina*), 2) meditacija ikone (npr. slike Isusa i Gospe), 3) meditacija simbola (npr. Križ, mandala), 4) meditacija prirode (npr. trs i loza), 5) meditacija glazbe (npr. gregorijansko pjevanje, klasična glazba), 6) meditacija pokreta tijela (molitvene geste), 7) meditacija slikanja i modeliranja, 8) meditacija aranžiranja cvijeća (npr. ikebana), 9) meditacija priče.«¹⁴⁵

Budući da kršćanstvo pronalazi široke mogućnosti meditiranja pitamo se zašto onda prakticirati druge nekršćanske metode. Manjak leži u nedovoljnom poznavanju istih. Potrebno je, stoga, vjernike poučiti o kršćanskim metodama meditacije, kako bi one zaživjele u kršćanskom dušobrižništvu i pastoralu te kako vjernici ne bi zalutali, tragali ili pak bili u opasnosti od drugih nekršćanskih duhovnosti.

¹⁴⁴ Usp. *Isto*.

¹⁴⁵ *Isto*.

Zaključak

Kada sam započinjala pisati ovaj rad, primijetila sam vrlo veliku povijesnu neujednačenost New Agea. Točnije, teškoću u pronalasku njegovih točnih korijena. New Age se pojavio na nekoliko mjesta, ali u ovome radu uzimamo samo ona najpoznatija, dakle, ona o kojima imamo najviše podataka i istraživanja drugih autora. Njegovi najvažniji početni centri su bili u Kaliforniji, Švicarskoj i Škotskoj. New Age bi nazvala pomno planiranim religijskim sinkretizmom modernoga doba koji je kreirao religiju po mjeri čovjeka. Zanimljivo je, pak, da su pristalice New Agea pokreta većinom protiv svake religije, jer smatraju da zarobljavaju čovjeka, što je potpuno kontradiktorno samoj duhovnosti New Agea. Najveća problematika leži u tome što New Age nema jasno definirana pravila, dogme ili slično, te zbog toga, one osobe koje nemaju dovoljno znanja o njegovoj pozadini, postaju njegova „laka meta“. Ovaj pokret od svojih samih početaka pokušavao je pridobiti što veći broj ljudi te se prikazati revolucionarnim ili nečim novim. Tu vidimo i njegovo širenje u medijima, a posebno u filmskoj i glazbenoj industriji. Pojava hipija u SAD-u bilo je jedan od najboljih načina širenja New Agea promovirajući polako, ali sigurno, New Age simbole koji su se s vremenom sve više integrirali u društvo. Veliku ulogu u začetku New Agea ima Alice Ann Bailey, osobito nakon izdavanja njezinog djela „Kristov povratak“ iz 1948. Ona je sama, kako smo na početku rada naveli, bila dio teozofskog društva. Zanimljiv je podatak razilaženja teozofskog društva koje Alice napušta, a godinu dana nakon objavljivanja njezine knjige i smrti autorice, neovisno društvo teozofa osnovalo je novi centar New Agea – zajednicu Findhorn. Nakon objave njezine knjige, New Age proširio se posvuda. Definirati New Age vrlo je teško budući da cijeli pokret rabi šarolika ljudska znanja iz raznih područja. Trudili smo se u ovome radu što sistematičnije prikazati njegove korijene koje smo podijelili u nekoliko izvora: judeokršćanski izvor, sekularizirana znanost, gnostička učenja te međugeneracijski konflikt. Ovi izvori u radu najbolje opisuju korijenje New Agea. Najveću pak ulogu u New Ageu imaju korijeni gnostičkih učenja te istočne religije.

U svakodnevnom životu kada biste pokušali razgovarati s pristalicama New Agea pokreta, mogli biste primijetiti veliku odbojnost ili otpor prema kršćanstvu koje je prema njima ograničilo razvitak čovjeka te sada čovjek ne rabi cijele mogućnosti svojega mozga, niti sposobnosti koje može činiti. Pri tome mislimo najviše na metode

samopomoći i iscjeljivanja, a u većini slučajeva riječ je najčešće o yogi, reikiju te raznoraznim drugim meditacijama nepovezanih s yogom. Ne postoje znanstveni dokazi koji su relevantni u potvrđivanju iscjeliteljskih tehnika reikija. Naime, postoje potvrde u slučajevima u kojima je bio potvrđen placebo učinak, a sve ostalo se pokazalo neuspješnim. Kršćani vrlo lako mogu biti u zamci misleći kako mogu čvrsto vjerovati u kršćanski nauk, a provoditi vježbe yoge ili tehniku iscjeljivanja reikija. Prva Božja zapovijed jasno kaže: „Ja sam Gospodin Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz mene“! Yoga koja se zapravo klanja bogu Sunca, sigurno ide protiv prve Božje zapovijedi. Djelo Sotone uvijek se trudilo zapriječiti čovjekov put k Bogu, a New Age upravo čovjeka dugo može čuvati u svojoj zamci.

Osobno mi je tužno promatrati kršćane koji su - zbog nedostatka odgoja u vjeri, loših životnih okolnosti ili problema u obitelji - u traganju za Bogom zalutali u područje New Agea koji nudi religiju po mjeri čovjeka, odnosno pruža varljiv odgovor na pitanja ili doživljaje drukčijeg mističnog iskustva koje nije nužno dobro za čovjeka. Kršćanstvo se često optužuje kao „staromodna“ religija, ali je upravo suprotno. Isus je učio čovjeka i propovijedao Židovima da zakon naime nije protiv čovjeka nego u službi i za čovjeka. Zakon bi trebao pomoći čovjeku, zato Isus i krši pravilo nerada subotom pomažući bližnjem u nevolji. Isus nas uči neosuđivanju, poštivanju jedni drugih; uči nas o gradnji boljeg i humanijeg društva i svijeta u kojemu živimo. Isusa su tada proganjali, a njegovo Ime proganjaju i danas. Mogli bi se zapitati: zašto? Odgovor je zapravo vrlo jednostavan: današnji zakoni ponekad ne idu u korist čovjeku. Često puta više su „protiv“ koristi nego li dobrobiti za čovjeka, ograničavajući ga ili pak izrabljujući. Isus je bio prijetnja državnim vlastima u ono doba, odnosno Rimskom Carstvu, ali to vrijeme vrlo lako možemo prenijeti i na današnje vrijeme. Osobno smatram kako se niti jedno ime, niti jedna osoba nisu toliko progonili u povijesti kao ime Isusa Krista i njegovih sljedbenika. Neminovne su greške Crkve u povijesti, ali su to ipak greške ljudi koji su grešni. Da nije Kristovog vodstva, Crkvu kao zajednicu ljudi vjerojatno ne bismo poznavali, niti bi uspjela opstati toliko dugo.

Na kraju ovoga diplomskog rada želimo spomenuti i filozofski pojam „logos“ kao princip koji utemeljuje čovjeka i svijet, odnosno kao pojam kojim bi označili bitak i Boga. U tom kontekstu spominjemo i još grčki pojam „logoi spermatikoi“, a preveli bismo ga kao sjemenke logosa. Pojam logos spermatikos, odnosno logoi spermatikoi od

stoika je preuzeo sv. Justin Mučenik (2. st.) koji je bio ranokršćanski mučenik i apologet. U svojim spisima raspravlja o tragovima istine koji se mogu naći u svakom čovjeku neovisno o njegovoj vjeri, jer je u svakom čovjeku Bog usadio sjeme istine, odnosno samoga Boga. Na tom tragu, Crkva je prihvatila ono istinito u drugim religijama i ono sveto u njima. Sve religije posjeduju djelić Istine. Rekli bismo da su sjemenke razasute svuda po svijetu, koje su gradile put ka kršćanstvu, ali samo u kršćanstvu se ostvaruje punina spasenja i punina Istine. Kako je i Krist rekao: „Ja sam Put, Istina i Život“. Također, prema tome shvaćanju, New Age bismo mogli shvatiti kao svojevrsni napad na ono sveto u svim religijama te iskrivljavanje onog sakralnog u njima. New Age ima svoju „istinu“ koju je prilagodio kako bi dao odgovor na svako pitanje, relativizirajući zapravo istinu jer je po pristašama New Age pokreta istina sve: sve je isto, svi smo jedno i svi smo mi bog. Što je potpuno neprihvatljiva postavka jer da je čovjek Bog, zaključujemo kako bi sam sebe odavno izbavio iz svih nedaća koje mu je povijest nametnula. Čovjek je dio Boga, stvoren na sliku Božju, ali nikako nije Bog.

Bibliografija

Crkveni izvori

PAPINSKO VIJEĆE ZA KULTURU, PAPINSKO VIJEĆE ZA MEĐURELIGIJSKI DIJALOG, *Isus Krist – donositelj vode žive. Kršćansko promišljanje o „New Ageu“*, Split, 2003.

REBIĆ, Adalbert, FUČAK, Jerko, DUDA, Bonaventura (ur.), *Jeruzalemska Biblija. Stari i Novi zavjet s uvodima i bilješkama iz »La Bible de Jerusalem«*, Zagreb, 2011.

Knjige

BLAŽEVIĆ, Josip, *Sve što katolik treba znati o reikiju*, Zagreb, 2008.

DANNEELS, Godfried, *Krist ili vodenjak?*, Split, 1998.

DRAGUN, Maja, *New Age. Povijesni korijeni i postmoderna tumačenja*, Zagreb, 2012.

JAMBREK, Stanko, *Kršćanstvo i New Age duhovnosti*, Zagreb, 2005.

LACROIX, Michel, *Ideologija New Agea*, Zagreb, 2006.

MATHUNA, Donal, LARIMORE, Walt, *Alternativna medicina*, Denona, 2009.

NIKIĆ, Mijo, *Slika Boga u vjerskim sljedbama i novim religijskim pokretima*, Zagreb, 2003.

PETTER, Frank Arjava, *Reiki vatra*, Zagreb, 2004.

REBIĆ, Adalbert, *Opći religijski leksikon*, Zagreb, 2002.

VENNELLS, David, *Reiki za početnike*, Zagreb, 2004.

Članci

ČRPIĆ, Gordan, JUKIĆ, Jakov, *Alternativna religioznost*, U: *Bogoslovska smotra*, 68(1998), 589-617.

DOGAN, Nikola, *Hinduizam i moderni svijet*, u: *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije: časopis za pastoralnu orijentaciju*, 132(2004.)1, 3-7.

DUGALIĆ, Vladimir, Yoga i kršćanstvo, u: *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije: časopis za pastoralnu orijentaciju*, 132(2004.)1, 1.

MATELJAN, Ante, Kršćanstvo i „New Age“, u: *Crkva u svijetu*, 38(2003.)2, 302-312.

NIKIĆ, Mijo, Joga i kršćanstvo, u: *Obnovljeni život*, 59(2004.)1, 41-59.

NIKIĆ, Mijo, Povijest yoge, u: *Vjesnik Đakovačke i Srijemske biskupije: časopis za pastoralnu orijentaciju*, 132(2004.)1, 8-11.

VIDOVIĆ, Pero, Ekologija na prvoj strani Biblije: Čovjek, Božja slika, u svijetu, u: *Ekologija-znanstveno-etičko-teološki upiti i obziri*, V. POZAIĆ (ur.), Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, Zagreb, 1991., 84-85.

Rječnici, leksikoni, enciklopedije, zbornici

BLAŽEVIĆ, Josip, *New Age i Kršćanstvo, Enciklopedijski priručnik*, Split, 2014.

MILETIĆ-MEDVED, Maraica, Status Quaestions, u: *Crkva i medicina pred izazovom alternativnih iscjeliteljskih tehnika*, Zbornik radova interdisciplinarnog znanstvenog simpozija, J. BLAŽEVIĆ (ur.), Zagreb, 13-15. studenoga, 2009.

Internetske stranice

Jeka tišine – kršćanska zajednica kontemplativne molitve, *Što je kršćanska meditacija?*, <https://www.jeka-tisine.org/scaronto-je-krscaron263anska-meditacija.html>, (20.08.2021.)